

Protokoll 4/2020

fört vid Östermalms Stadsdelsnämnds sammanträde
torsdagen den 23 april 2020 kl. 18:00-19:00, Karlavägen 104
- Stängt för allmänheten

Ledamöter

Andrea Hedin (M) Ordförande
Henrik Lundquist (M)
Mats Hasselgren (L)
Rudolf Sjöstrand (S)
Göran Ek (SD)
Magnus Granat (M)
Annika Elmlund (M)
Johanna Clarin (MP) ersätter Vivianne Gunnarsson (MP)
Caroline Blomberg (C)
Fredrik Boeke (S) ersätter Birgit Marklund Beijer (S)
Emil Bustos (S) ersätter Berit Nyberg (S)
Cecilia Enqvist (V) ersätter Jaime Barrios (V)

Övriga närvarande

Carolina Bjurling Tjänsteman
Sarah Johansson Nämndsekreterare
Ulrika Josephson Westberg Tjänsteman
Christina Klang Stadsdelsdirektör
Roger Melroth Tjänsteman

Justerare

Rudolf Sjöstrand

Datum för justering

2020-04-23

Paragraf

§3

Sekreterare

Sarah Johansson

§ 3**Underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023**

ÖST 2020/127

Beslut

1. Stadsdelsnämnden fastställer underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023.
2. Omedelbar justering

Sammanfattning av ärendet

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år. Nämnderna behöver därför analysera den framtida utvecklingen både på ett och tre års sikt. Stadsledningskontoret använder nämndernas analyser som underlag i arbetet med stadens budget, inklusive ärendet "Konjunkturärende med planeringsförutsättningar för kommande år" som behandlas i kommunstyrelsens ekonomiutskott i maj.

Beslutsgång

Nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Särskilda uttalanden

Andréa Hedin m.fl (M), Mats Hasselgren (L), Johanna Clarin (MP) och Caroline Blomberg (C) lämnar särskilt uttalande enligt följande: Östermalm – en blandning av innovation och tradition

Vi i den grönbå majoriteten är stolta över får fina och välfungerande stadsdel. En stadsdel som ska vara lika trivsamt oavsett om man är ung eller gammal, lever i en stor familj eller som ensamstående, som nyinflyttad eller om man har bott på Östermalm i flera generationer.

Vi kommer att gå en tuff ekonomisk framtid till mötes efter sviterna av Covid-19. Därför vill vi se en budgetinriktning som sätter Östermalmsbornas behov av trygga och välfungerande verksamheter i centrum, samtidigt som vi vågar testa nya digitala lösningar och innovationer. Det är av största vikt att stadsdelsnämnden fortsätter att ha god budgetkontroll och prioriterar våra kärnverksamheter.

EN SOCIALTJÄNST FÖR DE MEST UTSATTA

Människor ska kunna lita på att samhället fångar upp och stödjer när det behövs och alla ska garanteras en rättssäker behandling. Socialtjänsten spelar en viktig roll för att förebygga framtida utanförskap. Tidiga insatser riktade mot små barn ska prioriteras

särskilt genom en ökad samverkan mellan förskola och socialtjänst. Det behöver också finnas en tydlig överlämning mellan förskolan och skolan av barn med särskilda behov och en familjenärvaro från socialtjänsten i dessa familjer för att stötta föräldrar till barn med särskilda behov.

Det är viktigt att arbeta förebyggande mot både missbruk och psykisk ohälsa bland unga. Under de senaste åren har vi sett i Stockholmsenkäten hur den psykiska ohälsan växer, främst tjejer. Utvecklingen är oacceptabel och trenden behöver vändas vilket kräver insatser från många olika aktörer. En tydlig inriktning att motverka psykisk ohälsa behöver finnas både för vår ungdomsmottagning, på våra ungdomsgårdar och i våra fältassistenters arbete.

I december flyttade ca 45 nyanlända in på Drevkarlen i Hjorthagen. Dessa personer ska bo där i ca ett år och vi i den grönbå majoriteten är måna om att arbetet med etablering och integration kommer så långt som möjligt under den tiden för att dessa individer ska vara rustade att ta sig vidare till ett boende och försörjning. Kontinuerlig information, coachning och tydliga förväntningar behöver fortsätta ges. När de nyanlända flyttar vidare till nya boenden ser vi fram emot att planera nya bostäder för seniorer i Hjorthagen.

ÖSTERMALM SKA VARA STOCKHOLMS BÄSTA STADSDEL FÖR ÄLDRE

Östermalm ska vara en äldrevänlig stadsdel. För oss är det självklart att man som äldre ska kunna leva sitt liv med självbestämmande, respekt och värdighet, även högre upp i åren. Äldreomsorgen ska präglas av kvalitet och valfrihet och ha en hög kompetens inom demenssjukdomar.

Under 2019 har vi tagit krafttag för att motverka ensamhet och social isolering bland äldre och detta vill vi fortsätta med. Att ordna särskilda aktiviteter under våra högtider både för de som bor på vård- och omsorgsboenden, har hemtjänst och för besökarna i våra dagverksamheter är prioriterat.

Valfriheten och mångfalden är centrala för att tillhandahålla en hög kvalitet inom äldreomsorgen. För oss är kvaliteten inom äldreomsorgen viktigare än driftformen, det vill säga om verksamheten är i kommunal eller fristående regi. Genom noggrann uppföljning säkerställer vi kvaliteten i verksamheterna och likvärdigheten mellan verksamheterna.

Det lyfts ofta fram att det som äldre värderar mest när det gäller kvaliteten i hemtjänsten är att det är samma personer som kommer, att de dyker upp på samma tider och att hjälpen utförs på samma eller liknande sätt. Därför fortsätter vi våra höga ambitioner om en ökad kontinuitet i hemtjänsten och följer upp detta noga i tertiärrapporterna.

Vi är glada över att se det engagemang och den initiativkraft som finns inom Östermalms äldreomsorg. Ett innovativt tankesätt,

många goda idéer och ett ledarskap som tar vara på dessa. Detta vill vi uppmuntra genom att på olika sätt låta medarbetare testa nya arbetssätt och driva verksamheten framåt utifrån sin kompetens och expertkunskap.

ÖSTERMALMS PARKER SKA VARA TRYGGA OCH TILLGÄNGLIGA

Östermalms parker fungerar som våra gemensamma, gröna vardagsrum som är öppna årets alla dagar och dygnets alla timmar. Våra parker ska vara rena, snygga och trygga. Vi har ett högt slitage på våra parker och behöver under kommande år se över hur nya finansieringslösningar behöver komma till. Det handlar dels om att stadsdelen ska få en kompensation via nyckeltalen som överensstämmer det höga tryck vi har på våra parker men också ett nära samarbete med Trafikkontoret som sköter flera av våra större inventeringar och möjlighet till extern finansiering av externa parter.

För att kunna sköta parkerna under dygnets alla timmar behöver vi investera i smarta maskiner under de kommande åren, så som självbevattningssystem, robotgräsklippare o.s.v.

En miljö och hälsofrämjande insats som visat sig betyda mycket är stadens utegym. Det är därför viktigt att vår planerade utbyggnad av nya utegym fortsätter och vi ser positivt på extern finansiering/upsättning av utegym på lämpliga platser.

EN FÖRSKOLA SOM SER VARJE BARN

Östermalm har stadens bästa förskolor och mest nöjda föräldrar. För att upprätthålla det och fortsätta utveckla verksamheten krävs engagerad och välmående personal som har nära dialog med föräldrarna och har tid att se varje barn. Vi fortsätter att prioritera förskolegarantin i stadsdelen för att alla föräldrar ska kunna känna sig trygga att det finns en plats när man behöver.

Att få sitt översta val i förskolan kan vara svårt då trycket på våra förskoleplatser är enormt högt periodvis. De flesta förskolor har dessutom intag större delen av året, vilket innebär att samplanering är svår. Detta kan ibland leda till att barnfamiljer i olika delar av vår stadsdel inte har den platsen som passar dem bäst och skulle kunna vara betjänta av att få byta med varandra. Förvaltningen får därmed i uppdrag att se över möjligheten att genomföra en intresseanmälan och ett organiserat byte till exempel en gång om året.

ATTRAKTIV ARBETSGIVARE ÖVER TID

Våra verksamheter är ingenting utan våra engagerade och kompetenta medarbetare. Därför behöver vi ständigt arbeta aktivt med att attrahera, rekrytera, motivera och behålla personal.

Östermalms stadsdelsnämnd och förvaltning ska ha ett starkt arbetsgivarvarumärke, både bland erfaren och nyutexaminerad personal. Vi ska uppmuntra medarbetare som vill utvecklas, vidareutbilda sig eller byta tjänst inom staden. Vi ska också

kontinuerligt vidareutbilda våra chefer och ge dem bästa möjliga verktyg att kunna stötta och leda sina verksamheter och sin personal.

AKTIVT MILJÖ- OCH KLIMATARBETE

Vårt miljöarbete ska intensifieras under mandatperioden och ske i nära samarbete med invånare, näringsliv och civilsamhället. Vi vill särskilt betona vikten av att arbetet med att implementera med klimat- och miljöhandlingsplanerna som har antagits. För att kunna arbeta målinriktat och stegvis är det viktigt att också kommunicera planen till alla inom förvaltningen. Områden som särskilt bör betonas är upphandling, återbruk och avfall, delning, cirkulär ekonomi samt transporter.

Vi ser positivt på att förvaltningen fortsätter söka medel från stadens centrala miljöanslag samt samarbetar med andra nämnder för att få till stånd större projekt.

Det behövs en aktualisering på lokal nivå om tidplan för och genomförandet av hämtningen av biologiskt avfall som ska vara genomfört till 2021. Vilken information som ges till fastighetsägare, bostadsrättsföreningar, verksamhetsutövare och allmänheten bör snarast kommuniceras. Sedan lång tid fattas tre stationer för förpackningsavfall i stadsdelen. Förhandlingar bör snarast påbörjas för att återfå dessa.

Att minska energianvändningen är en viktig del i att minska stadens klimatpåverkan och en viktig del för en långsiktig ekonomisk hållbarhet. Den grönbå majoriteten vill särskilt betona vikten av kontinuerlig uppföljning av målen och att det finns en kompetens och en strategi för att höja kunskapen om klimatsmarta lösningar för stadsdelens verksamheter.

Rudolf Sjöstrand m.fl. (S) Cecilia Enquist (V) lämnar särskilt uttalande enligt följande:

Till följd av Corona-krisen har förutsättningarna i grunden ändrats för Östermalms stadsdelsnämnds olika verksamheter. Ärendet får därmed ses mer som ett underlag som i stor utsträckning kommer behöva ändras utifrån den analys som staden kommer att göra framgent.

Vi avstår därför från att i detta sammanhang kommentera enskilda delar i förvaltningens underlag.

I den analys som kommer göras och som behöver vara grund för såväl vår nämnds som hela stadens budgetarbete anser vi att följande frågor måste vara centrala:

- Vilka resurser krävs för att äldreomsorgen ska kunna garantera en bra kvalitet med en hög säkerhet? Hur kan samverkan mellan stad och region rörande gränslandet mellan omsorg och vård stärkas?
- Vilka ekonomiska satsningar krävs för att skola och förskola ska kunna garantera alla barn och ungdomar en bra undervisning i en tid då verksamheten drabbats såväl av en historiskt svag budget 2020

som stora utmaningar i spåren av Corona-krisen?

- Hur kan staden prioritera välfärd, omsorg och förebyggande arbete så att vår stad håller samman, tryggheten ökar och stockholmare med behov av stöd kan ges det när behoven sannolikt är större än någonsin?
- Vad krävs konkret av ökade insatser för arbetsmarknadspolitik och vuxenutbildning för att öka sysselsättningen? Vilka politiska beslut förutsätts för att kunna upprätthålla och höja bostadsbyggandet både för att minska bostadsbristen och för att skapa fler jobb?
- Vilka politiska beslut behöver fattas för att säkerställa att miljöprogram och klimathandlingsplan kan genomföras även med en svag ekonomisk tillväxt?

Vår uppfattning är inte att behoven i ovanstående delar minskat till följd av pandemin.

Viktigt att staden satsar resurser på kompetensförsörjning, det framgår i underlaget att det finns stora behov av kompetensförsörjning inom exempelvis hemtjänst, äldreomsorg och förskola.

Vi vill även framhålla behovet av stadens stöd till arbetssökande. I takt med en redan dämpad ekonomisk utveckling som nu har följts av många varsel och många branscher som har det svårt till följd av corona-pandemin är det viktigt att staden tar ett övergripande ansvar för arbetsmarknadsfrågorna och att stadsdelarna får tillräckliga resurser för att möta troligtvis många fler arbetssökande.

Det är uppenbart att vårt samhälle kommer ställas inför stora utmaningar under kommande år. En negativ tillväxt under 2020 kommer drabba stadens såväl intäkter som kostnader

Handlingar i ärendet

- ÖST 2020/127-2 Underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023
- ÖST 2020/127-3 Bilaga 1 SDN10 2021-2023
- ÖST 2020/127-1 Redovisning av ärenden som stadsdelsnämndens pensionärsråd samt råd för funktionshindersfrågor tagit del av inför nämndsammanträde 23 april 2020
- ÖST 2020/127-4 Bilaga 2. Klimatinvesteringsplan 2021-2023
- ÖST 2020/127-5 Bilaga 3 Investeringsönskemål
- ÖST 2020/127-6 Bilaga 4. PM Norra Djurgårdsstaden

Handläggare
Carolina Bjurling
Telefon: 08-508 10 052Till
Östermalms stadsdelsnämnd
2020-04-23

Underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023 för Östermalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden fastställer underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023.
2. Omedelbar justering

Christina Klang
Stadsdelsdirektör

Ärendet

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomin för en period av tre år. Nämnderna behöver därför analysera den framtida utvecklingen både på ett och tre års sikt. Stadsledningskontoret använder nämndernas analyser som underlag i arbetet med stadens budget, inklusive ärendet "Konjunkturärende med planeringsförutsättningar för kommande år" som behandlas i kommunstyrelsens ekonomiutskott i maj.

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	4
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt.....	6
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden.....	7
2 Nämndens verksamhetsområde	8
2.1 Förskoleverksamhet	9
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	12
2.3 Äldreomsorg.....	13
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	15
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	16
2.6 Stadsmiljöverksamhet	19
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	22
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	23
2.9 Övrigt.....	24
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	24
3.1 Drift.....	24
3.2 Investeringar.....	26
4 Lokalförsörjningsplan.....	27
4.1 Inledning	27
4.2 Pedagogisk verksamhet.....	27
4.2.1 Nuläge 31 januari 2020	27
4.2.2 Planering av lokaler för år 2021-2030 (första planeringsperioden).....	27
4.2.3 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2031-2040 (andra planeringsperioden).....	28
4.2.4 Enskilt driven förskola eller fristående skola	28
4.3 Annan kommunal verksamhet.....	28
4.3.1 Nuläge 31 januari 2020.....	28
4.3.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet	28
4.4 Övrigt.....	29
4.4.1 Bedömd hyreskostnadsutveckling	29
4.4.2 Samverkan.....	29
4.4.3 Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år	29

Bilagor

Bilaga 1: SDN10 2021-2023

Bilaga 2: Klimatinvesteringsplan 2021-2023

Bilaga 3: Investeringsönskemål 2021-2023

Bilaga 4: PM Norra Djurgårdsstaden

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

Nämndens övergripande strategiska satsningar för att bidra till kommunfullmäktiges inriktningsmål under den kommande treårsperioden presenteras nedan, tillsammans med en beskrivning av hur dessa förhåller sig till arbetet med Agenda 2030. Här beskrivs även hur nämnden avser samverka med övriga nämnder och bolagsstyrelser utifrån särskilt prioriterade områden som lyfts fram i *Direktiv till samtliga nämnder och bolagsstyrelser* i kommunfullmäktiges budget 2020.

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Vägen till arbete och egen försörjning, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

- Prioritera det sociala stödet för nyanlända och då särskilt arbeta för att öka kvinnors delaktighet inom gruppen. Arbetet sker i nära samarbete mellan samhällsväglare, försörjningsstöd och andra aktörer för genomförandet.
- Intensifierat arbete med att stödja OSA-anställda att komma vidare till annan anställningsform för att öka genomströmningen på OSA-platserna.
- Fortsatt satsning på feriearbete till prioriterade grupper såsom ungdomar med funktionsvariationer och eller sociala skäl.

Insatserna bidrar i första hand till att uppfylla följande mål i Agenda 2030: Ingen fattigdom, Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt Minskad ojämlikhet.

Trygghet och säkerhet

- Förebyggande arbete utifrån stadens ANDT-program med fokus på samverkan och samhandling mellan socialtjänst, skola, polis och fritidsverksamheter.
- Implementera Strategi för att minska risken att barn och unga vuxna dras in i kriminalitet, med stöd från socialnämnden.
- Brottsförebyggande arbete utifrån förnyad lokal lägesbild och samverkansöverenskommelse med polisen. Siktet är inställt på trygghet och minskad brottslighet för invånare i alla åldrar, och innebär en kraftsamling med berörda samarbetsparter för att undvika parallella spår.
- Åtgärder för att stärka tryggheten kring specifika platser och situationell prevention kommer att bedrivas, utifrån stadens modell för platssamverkan. Detta kommer att ske i samarbete med polis, näringsidkare, civilsamhälle och andra för platsen relevanta aktörer.
- Fortsätta identifiera platser, parker och grönområden som upplevs som otrygga och genomföra åtgärder för att motverka detta genom bland annat trygghetsvandringar. Arbetet kommer att ske i samverkan med berörda bolag och förvaltningar i staden, exempelvis trafikkontoret.
- I samverkan med odlarföreningar utöka stadsodlingen för att bidra till delaktighet, trygghet och social hållbarhet.
- Stärka arbetet med krisberedskap och beredskapsplanering samt fortsatta kompetensutvecklingsinsatser om totalförsvar. Frågan om civilt försvar är högt prioriterad i staden. Under planperioden behöver information och kunskap spridas vidare inom förvaltningen.
- Höja kunskapen om, och förståelsen för, informationssäkerhetsarbetet i hela

organisationen. Även arbetet med att implementera dataskyddsförordningen behöver fortsatt prioriteras och vidareutvecklas.

Insatserna bidrar i första hand till följande mål i Agenda 2030: Hållbara städer och samhällen, Jämställdhet samt Fredliga och inkluderande samhällen.

Förskoleverksamhet

- Fortsatt arbete med att skapa likvärdiga villkor för barnen i förskolan.
- Fortsatt arbete med digital kompetens i enlighet med läroplansuppdraget.
- Fortsatt arbete med tillgängliga lärmiljöer för barnen i förskolan.

Verksamhet för barn, kultur och fritid

- Samorganisering av parklek och öppen förskola för att skapa gemensamma kvalitativa erbjudanden till målgruppen och en hållbar organisation, där verksamhet och uppdrag hålls samman.
- Fortsatta insatser för att nämndens fritidsverksamheter för unga ska locka fler. Särskilt prioriterade målgrupper är tjejer, hbtq-personer samt unga med funktionsvariationer.
- Undersöka möjligheten till mer långsiktiga samverkansformer mellan nämnden och föreningar som under lång tid erhållit omfattande föreningsstöd.

Äldreomsorg

- Kompetensutveckla medarbetare och utveckla arbetssätt och samarbetsformer för att kunna möta brukarnas behov inom äldreomsorgen.
- Höja verksamheternas digitala kunskap och mognad inom äldreomsorgen.
- Vidareutveckla former för att erbjuda stadsdelens seniorer information och kunskap om digital teknik.
- Fortsatta insatser för att förebygga psykisk ohälsa, ofrivillig ensamhet och social isolering bland äldre.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

- Fortsatt arbete för att utveckla en tillgänglig och pedagogisk socialtjänst med anpassning av mötesformer för målgruppen genom möten via Skype samt användande, eller förberedande av möten, med hjälp av VR-glasögon och Alternativ kompletterande kommunikation, AKK.

Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

- Fortsatt prioritering av samverkan med skolan, utifrån den överenskommelse med utbildningsförvaltningen som ingicks 2019. Modellen med skolsociala team är utgångspunkten i arbetet.
- Förvaltningen fortsätter även att utveckla arbetssätt för att upptäcka och motverka psykisk ohälsa bland barn och unga utan biståndsbedömt stöd. Ungdomsmottagningen genomför socialt förebyggande insatser bland ungdomar och prioriterar att i högre utsträckning nå ut till yngre pojkar.
- Fortsatt arbete med olika former av föräldrastöd, där föräldrar får verktyg i att stärka banden och relationen med sina barn. Då vårdnadshavarna har stor betydelse i det förebyggande arbetet med barn och unga.
- Öka samverkan vid utskrivning från sluten hälso- och sjukvård och implementera nya

arbetssätt som följd av lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård och den nya överenskommelsen med regionen.

Stadsmiljöverksamhet

- Samverkan med andra förvaltningar kring park- och stadsmiljöfrågor för att nå bästa resultat för stadens invånare.
- Fortsätta arbeta systematiskt och utifrån budget med att genomföra tillgänglighetsåtgärder i parkerna.

Insatserna som beskrivits inom ramen för nämndens verksamhetsområden bidrar i första hand till följande mål i Agenda 2030: God hälsa och välbefinnande, God utbildning för alla, Jämställdhet, Minskad ojämlikhet samt Fredliga och inkluderande samhällen.

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Näringslivsfrämjande arbete och näringslivssamverkan

- Samverka med Stockholm Business Region AB för att förbättra det lokala näringslivets förutsättningar och utveckla formerna för näringslivsdialog.
- I enlighet med stadens näringslivspolicy inriktas förvaltningens insatser på att stärka företagsperspektivet i trygghetsarbetet och säkerställa goda förutsättningar för företagande inom stadsdelsområdet.

Samverkan för bostadsförsörjning

- Delta i stadsbyggnads-, exploaterings- och trafiknämndens arbete med utvecklingen av stadsdelsområdet. Östermalm växer och det är därför av stor vikt att tillhandahålla förskolor, särskilda boenden för äldre samt grupp- och servicebostäder för personer med fysisk och psykisk funktionsnedsättning. Planering av sådana bostäder sker i enlighet med den innerstadsövergripande boendeplanen för äldre respektive boendeplanen för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. För en närmare beskrivning av behov och önskemål avseende nämndens verksamheter i Norra Djurgårdsstaden se bilaga 4.
- Fortsatt framföra nämndens behov av verksamheter i stadsutvecklingen genom att besvara samtliga detaljplaneremisser som rör stadsdelsområdet.

Klimat

- Fortsatt samarbete med övriga stadsdelsförvaltningar som ingår i det gemensamma miljösamordnarnätverket. Arbetet med stadens miljöprogram föranleder även ett tätt samarbete med miljöförvaltningens Energicentrum och Kemikaliecentrum. Andra viktiga samarbetspartners är stadsledningskontoret, Stockholm Vatten och Avfall, de kommunala bostadsbolagen och fastighetskontoret.
- Fortsatta satsningar för att minska energiförbrukningen genom klimatinvesteringar i LED-belysning, energisnåla vitvaror och minskat kylbehov. I samarbete med Micasa planeras energirenoivering av vård- och omsorgsboende samt installation av solceller.
- Fortsatt arbete för att minska fossila bränslen, CO₂-utsläpp och transporter genom satsningar på klimatsmarta skräpkorgar, fossilbränslefri parkskötsel/eldrivna redskap samt ECO-asfalt på gångvägar.
- Fortsatta insatser för att förstärka ekosystemtjänster samt klimatanpassningsåtgärder,

såsom anläggning av ängsyta, nyplantering av träd och perenner samt lokala dagvattenåtgärder. Se även bilaga 2, Klimatinvesteringsplan 2021-2023.

Insatserna som beskrivits ovan bidrar i första hand till följande mål i Agenda 2030: Hållbara städer och samhällen, Hållbar konsumtion och produktion, Hållbar energi för alla, Bekämpa klimatförändringarna samt Ekosystem och biologisk mångfald.

1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Kompetensförsörjning

- Fortsatta insatser för att stärka ledarskapet i syfte att säkra ett gott ledarskap utifrån stadens personalpolicy, chefsförsörjningsprocess och att chefsuppgifterna förtydligas.
- Kartlägga arbetsprocesser för att införa nya arbetssätt med hjälp av ny teknik samt för att säkerställa att respektive funktion har rätt roll och arbetsuppgifter.
- Förbättra den organisatoriska och sociala arbetsmiljön genom att bland annat tydliggöra roller och funktioner i syfte att skapa organisatoriska förutsättningar för en verksamhet av god kvalitet.
- Utveckla och behålla kompetens inom förvaltningens bristyrken, kritisk kompetens, genom fortsatt systematiskt arbete med kompetensförsörjning.
- Fortsatt arbete för en god och hållbar arbetsmiljö i syfte att kunna behålla medarbetare till högre ålder.
- Fortsatt samverkan mellan HR-funktionerna i innerstadsdelarna. Det möjliggör ett effektivare arbete, dels genom erfarenhetsutbyte och kunskapsöverföring, dels möjligheten att erbjuda ett bättre stöd till chefer genom till exempel gemensamma chefsutbildningar.

Jämställdhet

- Fortsätta arbetet med att inkludera jämställdhetsperspektiv och normkritik i det systematiska kvalitetsarbetet och arbetsmiljöarbetet. Beskrivning av arbetet med jämställdhetsintegrering och analys av jämställdhetsutmaningar beskrivs under respektive verksamhetsområde, se avsnitt 2.1-2.8.

Effektiv lokalförsörjning

- Med utgångspunkt i stadens fastighets- och lokalpolicy fortsatt verka för att nämndens verksamheter ska bedrivas i ändamålsenliga, moderna och area- och energieffektiva lokaler med hög grad av flexibilitet, se avsnitt 4, Lokalförsörjningsplan.

Innovation och effektiva arbetssätt

- Kontinuerlig kompetensutveckling av ledare och medarbetare utifrån att ökad digitalisering kräver nya arbetssätt och medför förändrade kompetenskrav.
- Etappvis införa moderna arbetssätt och det digitala stödet, Esset, för socialtjänst inklusive äldreomsorg. Inledningsvis krävs vissa extra resurser och arbetsinsatser från förvaltningen men på sikt förväntas det gynna såväl medarbetare som invånare.
- Fortsätta påbörjad utveckling av digitaliserat kvalitetsledningssystem och visualiseringsverktyg med åtkomst för alla medarbetare inom socialtjänst och äldreomsorg. Förvaltningen har noterat att liknande arbete, med utveckling av kvalitetsledningssystem, pågår i flera stadsdelsförvaltningar. Det skulle därför vara

önskvärt om staden, utifrån likställighetsprincipen, överväger att ta det övergripande ansvaret för utveckling och utformning av ett sådant system.

- Fortsatt arbeta med verksamhetsutveckling, ständiga förbättringar och uppmuntra nämndens verksamheter att delta i kvalitetsutmärkelsen.
- Utifrån strukturerad flerårsplan arbeta systematiskt för att stärka förvaltningens samlade innovationsförmåga.
- Synliggöra, premiera och lyfta fram modigt ledarskap och förändringsledare.
- Fokusera på att innovationer ska uppstå utifrån behov i verksamheten, därutöver fokusera på att utveckla arbetssätt som bidrar till att utveckla barn och ungas kreativa och innovativa förmågor.
- Starta Digicenter för seniorer, i syfte att bryta det digitala utanförskapet hos äldre och för att öka takten på implementeringen av välfärdsteknik i verksamheterna. Samverkan kommer att ske med Stureby verklighetslabb, föreningar och bibliotek.
- Tillhandahålla öppen förskola, BVC och förebyggande socialtjänst i form av en familjecentral, i samverkan med andra stadsdelsförvaltningar och Region Stockholm. Syftet är att kunna erbjuda tidiga och samordnade insatser till alla föräldrar och verka för att förebygga ett senare behov av mer omfattande insatser. Den avsiktsförklaring som undertecknats syftar även till att undersöka möjligheten att kunna erbjuda föräldrastöd i digital form.

Insatserna bidrar i första hand till följande mål i Agenda 2030: Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, Jämställdhet samt Hållbar industri, innovationer och infrastruktur.

För att uppnå en hållbar utveckling i enlighet med de 17 globala målen i Agenda 2030 behöver arbetet med att utveckla den interna och externa samverkan fortsätta. Samverkan är en förutsättning för att målen ska uppnås.

2 Nämndens verksamhetsområde

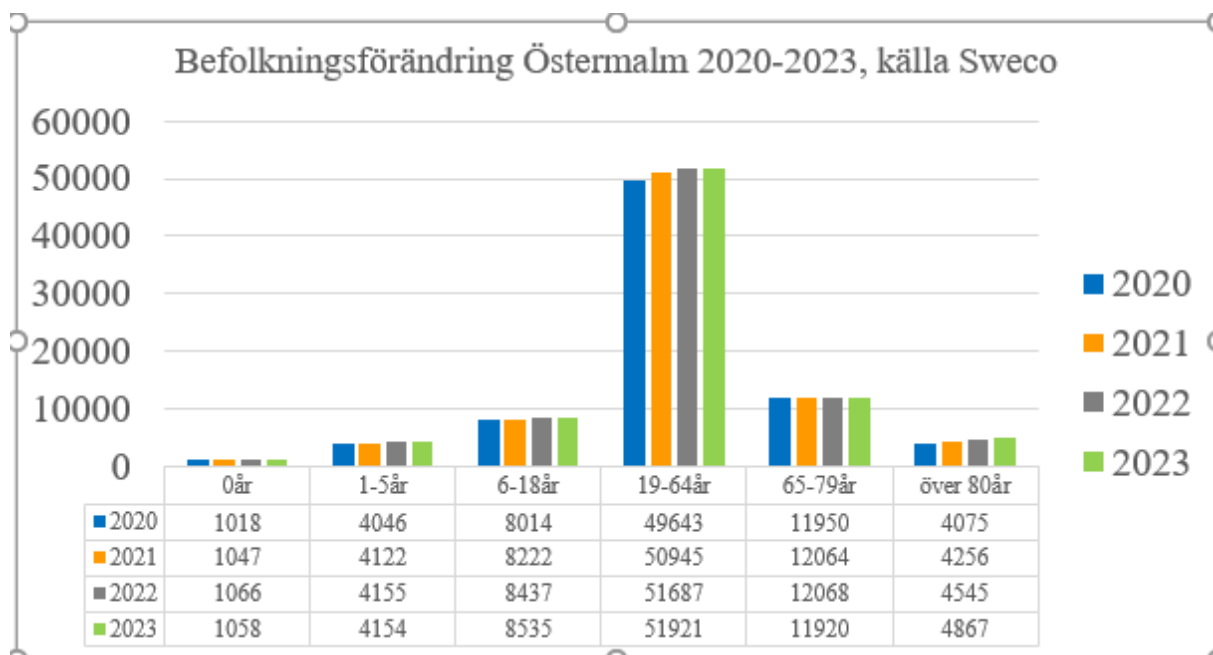
Omvärldsanalys

Att stadsdelsnämndens verksamheter påverkas av stora globala skeenden, vikten av beredskapsplanering och samverkan inom staden, regionen och riket, har aldrig varit tydligare än nu. Det nya coronaviruset och sjukdomen Covid-19 har i ett slag förändrat förutsättningarna att bedriva verksamheten. Det har på så vis en direkt påverkan på stadsdelsnämndens invånare, brukare av nämndens verksamheter, deras anhöriga och medarbetarna här och nu. Det står redan klart att pandemin även medför stora samhällsekonomiska konsekvenser som förväntas ge mer långsiktiga följder för samhällsutvecklingen. I denna rapport lyfts framförallt den förväntade påverkan i form av ökad efterfrågan på ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder fram. Det är emellertid rimligt att anta att pandemin även kommer att få andra långtgående konsekvenser och effekter. Det är dock ännu alltför för tidigt att förutsäga vilka effekterna kommer att bli, mer än att följdverkningarna kommer att påverka planperioden 2021-2023 på flera olika sätt. I rapporten kommenteras därför inte denna förändrade omvärldsförutsättning mer än så.

Befolkningsprognos

Nedan redovisas Swecos senaste befolkningsprognos "Statistik om Stockholm,

befolkningsprognos 2019". Befolkningsprognosen är en viktig planeringsförutsättning för stadsdelen. Under perioden beräknas invånarantalet inom Östermalms stadsdelsområde öka med 3 709 personer, cirka 5 procent. Personer över 80 år är den grupp som förväntas öka mest, enligt prognosen. Se diagram och tabeller nedan.

Ålder/år	2020	2021	2022	2023	Förändring
0år	1018	1047	1066	1058	3,9 %
1-5år	4046	4122	4155	4154	2,7 %
6-18år	8014	8222	8437	8535	6,5 %
19-64år	49643	50945	51687	51921	4,6 %
65-79år	11950	12064	12068	11920	-0,3 %
över 80år	4075	4256	4545	4867	19,4 %
Summa	78 746	80 656	81 958	82 455	4,7 %

I jämförelse med förgående flerårsprognos är befolkningen totalt något lägre liksom prognos för antal invånare över 80 år medan antal barn i förskoleålder har ökat.

Kärnverksamheternas redogörelse, analys och prioriteringar presenteras i nedanstående avsnitt, 2.1-2.8.

2.1 Förskoleverksamhet

2.1.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Ökningen av antalet inskrivna barn i stadsdelsområdets förskoleverksamhet bedöms fortgå i linje med Swecos befolkningsprognos. I takt med utbyggnaden av förskolor har rekrytering av

förskollärare varit en utmaning de senaste åren. Det är hög konkurrens om de förskollärare som utbildas. Ett aktivt och långsiktigt arbete på olika nivåer i staden krävs, både för att öka andelen förskollärare och bibehålla befintlig kompetens, då det även är svårt att rekrytera barnskötare med utbildning.

Under 2019 inleddes arbetet med att följa den handlingsplan som utarbetats gällande förbättringar av förskollärares och barnskötarens arbetssituation. Innehållet i handlingsplanen ska vara genomförd senast i slutet av 2020. Därefter vidtar ett fortsatt arbete för att identifiera, lyfta och adressera utvecklingsbara områden inom ramen för arbetsorganisation och det pedagogiska uppdraget. Redan nu kan konstateras att det inom ramen för handlingsplanen är angeläget att förskolans uppdrag definieras av staden avseende garanterad undervisningstid motsvarande övriga skolformer. Detta i syfte att skapa likvärdiga villkor för verkställandet av läroplanens uppdrag. Utan stadsövergripande tydlighet är sannolikheten stor att varje stadsdel inom planperioden beslutar olika definitioner.

Den verksamhetsförlagda utbildningen, VFU, är betydelsefull när det gäller framtida rekrytering av förskollärare. Möjligheten att vara VFU-handledare är också viktig för förskollärare som vill utvecklas inom yrket, men stanna på sin arbetsplats. I den inom planperioden planerade uppbyggnaden av klusterorganisation (Stockholms universitet) samt särskilda CPU-förskolor (Södertörns högskola) får inte alla förskolor likvärdiga möjligheter att ta emot VFU-studenter, vilket staden behöver se över.

2.1.2 Utveckling och prioriteringar

Gemensamt för Östermalms kommunala förskolor är att likvärdig utbildning med hög kvalitet för alla barn står i fokus för verksamhetsutvecklingen. Strävandet efter likvärdighet påverkas av olika faktorer, varav nedan bedöms som särskilt viktiga under de kommande tre åren.

Resursfördelning

Med nuvarande resursfördelningssystem är det fortsatt en stor utmaning att nå stadens målsättning gällande barngruppsstorlekar och antal barn per årsanställd. Förutsättningarna för att nå målen är inte likvärdiga i jämförelse med flertalet av stadens övriga stadsdelar. Detta eftersom det inte finns full kompensation för höga hyror och kostnadstäckning vid nyetablering av förskolor då kostnader uppkommer innan verksamheten är i drift. Full kompensation behövs om det inom stadsdelens kommunala förskolor ska vara möjligt att organisera mindre barngrupper och samtidigt finansiera den bemanning som krävs för att nå målet gällande antal barn per årsanställd.

Under planperioden kommer förskolorna med hjälp av närvarouppföljningen i Skolplattformen följa den faktiska närvarotiden, det faktiska antalet barn i grupperna och antalet barn per medarbetare olika tider under dagen. Detta i syfte att inom respektive förskoleområde organisera verksamheten med en bemanning som möter de faktiska behoven, vilka sannolikt varierar under dagen och veckan.

Ledarskap

Ett gott och hållbart ledarskap är av stor betydelse för förskolans kvalitet och likvärdiga villkor för utbildningen. Satsningen på det statliga rektorsprogrammet för rektorer och biträdande rektorer kommer att fortgå. Även arbetet med att tydliggöra ett kommunikativt och tillgängligt pedagogiskt ledarskap, med tillitsperspektivet som utgångspunkt, fortsätter.

Plattform för Östermalms kommunala förskolor

Som ett led i utformningen av likvärdiga kommunala förskolor på Östermalm fortsätter utarbetandet av en gemensam plattform. Färdigställande och implementering sker under planperioden. Plattformen ska rama in helheten rörande förskoleområdenas organisering och genomförande. Den ska även bidra till att säkerställa att styrdokument omsätts i förskolornas praktik. Vissa delar i plattformen blir direkt styrande, medan andra fungerar som ramverk och utgångspunkter. Plattformens olika delar kommer även att motiveras utifrån den likvärdighet de syftar till.

Digitalisering, dokumentation och kommunikation

Utvecklingsarbetet gällande digitalisering fortsätter i förskolorna, dels i enlighet med läroplansuppdraget, dels i relation till Skolplattformen. Det digitala utvecklingsarbetet är resurskrävande på flera sätt. Detta måste beaktas i stadens resursfördelningsmodell för förskolan i syfte att skapa goda ekonomiska förutsättningar för att genomföra ett kvalitativt och likvärdigt digitaliseringsarbete.

En fungerande Skolplattform innebär stora möjligheter att på ett likvärdigt sätt dokumentera, synliggöra samt kommunicera det lärande som sker i förskolan, på såväl individ- som gruppnivå. För att Skolplattformen ska bli ett underlättande verktyg för förskolornas och vårdnadshavarnas kommunikation, krävs dock hos Utbildningsförvaltningen en tydlig, sammanhållande och användarvänlig stödfunktion som utgår från verksamhetens behov. En sådan stödfunktion, som idag saknas, är även viktig ur ett likvärdighetsperspektiv eftersom Skolplattformen är gemensam för stadens skolformer.

Gemensamma utvecklingsområden

Förskolans uppdrag är komplext och verksamheten styrs av både stat och kommun. Ett fördjupat systematiskt kvalitetsarbete kring olika utpekade utvecklingsområden, som kommer barnen till godo på ett likvärdigt sätt, blir därmed en prioriteringsfråga. Under planperioden kommer Östermalms förskolor därför fortsätta att årligen identifiera ett utvecklingsområde att fördjupa sig gemensamt i, och över tid. Under 2020 är det valda området fysisk aktivitet, och utvärdering och uppföljning av arbetet blir vägledande för kommande års utvecklingsområden.

Tillgängliga lärmiljöer

I Östermalms kommunala förskolor finns gemensamma rutiner för förebyggande och främjande samverkan kring barns lärande, hälsa och utveckling. Att stötta och hjälpa barn i behov av särskilt stöd är avgörande för barnets utveckling och lärande. För att uppnå detta sker ett medvetet och systematiskt arbete med generella och specifika åtgärder inom ramen för förskolans uppdrag, bland annat utvecklingen av tillgängliga lärmiljöer. En tillgänglig lärmiljö är anpassad utifrån den variation av behov och förutsättningar som finns i en barngrupp, och utgår från den sociala, pedagogiska och fysiska miljön. Tillgängliga lärmiljöer kan i sin tur minska behovet av särskilt stöd. Under planperioden kommer därför förskolornas pedagogiska miljöer att inventeras utifrån detta perspektiv. Även satsningen på att utbilda förskolepersonal och vårdnadshavare i ABC, Alla barn i centrum, fortsätter i samverkan med socialtjänsten. ABC-utbildningen bidrar till ökade kunskaper om bemötande av varje barn utifrån dess specifika behov.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

2.2.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Enligt senaste befolkningsprognosen kommer gruppen barn och unga att öka de närmaste åren. Den största ökningen av barn och unga sker i nyproducerade bostadsområden i Norra Djurgårdsstaden. Till verksamhet för barn, kultur och fritid räknas öppen förskola, parklekar, fritidsverksamhet för unga, fältassistenter, förvaltningsgemensamt kulturarbete och föreningsstöd. Nuvarande resursfördelningssystem kompenserar inte för volymökningar. Nämnden kommer därför fortsatt behöva prioritera och ompröva hur tilldelade medel ska fördelas för att ge mest nytta.

Fritid och förebyggande arbete

Nämnden finansierar två fritidsgårdar. Humlanhuset i Humlegården, som drivs i egen regi och Hjorthagens ungdomsgård, som drivs av en förening som för ändamålet erhåller stöd från nämnden. Östermalm är, enligt Stockholmsenkäten, det stadsdelsområde med lägst andel ungdomar som uppger att de brukar vara på en fritidsgård eller träffpunkt. Förvaltningen gjorde 2019 en översyn av nämndens fritidsverksamheter för unga, som bland annat pekade på att antalet besökare har ökat sedan senaste mätningen. Under 2019 hade Humlanhuset totalt 3827 besökare, varav 78 procent killar och 22 procent tjejer.

Kulturskolan Stockholm flyttar hösten 2020 teaterverksamheten från Skeppargatan på Östermalm till Södermalm. För att fortsatt kunna erbjuda elever verksamhet söker kulturförvaltningen samarbeten gällande lokaler med skolor och andra organisationer på Östermalm. Förvaltningen ser att det är av stor vikt att Kulturskolan fortsätter att bedriva verksamhet på Östermalm och erbjuder därför tillgång till nämndens lokaler, som är anpassade för kultur och fritidsverksamhet för barn och unga, främst Humlanhuset och Hjorthagens gård.

2.2.2 Utveckling och prioriteringar

Samorganisering av parklek och öppen förskola

Värdet av att hålla samman verksamheterna i större organisatoriska enheter finns även inom parklekarna, som under perioden 2020-2022 kommer att samordnas med stadsdelens öppna förskolor. Målsättningen är att skapa gemensamma kvalitativa erbjudanden till målgruppen och möjlighet till en hållbar organisation där verksamhet och uppdrag hålls samman.

Fritids- och förebyggande verksamheter som lockar fler

Förvaltningen analyserar könsuppdelad statistik och arbetar utifrån stadens program och strategier för att möjligheter och resurser ska fördelas jämnt mellan könen samt för att ungdomar som definierar sig som HBTQ ska få ta del av ett fritidsutbud på lika villkor. Förvaltningen har under 2019 haft ett samarbete med arkitekturstuderande från KTH som har lämnat förslag på ombyggnation av Humlanhuset. Förslaget syftar till att göra den fysiska miljön mer attraktiv för tjejer och ungdomar med funktionsvariationer. Under planperioden kommer förvaltningen se över möjligheter att realisera delar av förslaget för att nå fler unga med funktionsvariationer och unga hbtq-personer samt verka för att fler ungdomar, och specifikt fler tjejer, besöker verksamheten.

Förvaltningen fortsätter att driva och utveckla förebyggande aktiviteter tillsammans med stadsdelsförvaltningar i innerstaden såsom ett "Drop-in" i ungdomsmottagningens lokaler

samt HBTQ-hänget "Lili" på fritidsgården Humlanhuset. Förvaltningen fokuserar på arbetet att synliggöra och marknadsföra verksamheten och för att nå fler ungdomar men också för att nå ungdomar med funktionsvariationer och HBTQ-ungdomar. Vidare ska förvaltningen inventera behovet av att locka fler nyanlända.

Föreningsstöd

Föreningsstöd fördelas till ideella föreningar som kompletterar stadsdelsnämndens verksamheter. Möjligheten att även använda samverkansmodellen Idéburet offentligt partnerskap, IOP, kommer att ses över. Syftet är att stärka långsiktig samverkan mellan nämnden och föreningar som under lång tid beviljats större belopp från nämnden.

2.3 Äldreomsorg

2.3.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Enligt Swecos prognos beräknas antalet östermalmsbor som är 65 år och äldre att öka med cirka 770 personer fram till år 2023. Ökningen sker i åldersgruppen över 80 år. På längre sikt kommer dock samtliga av de äldre åldersgrupperna att öka, men ökningen kommer att fortsätta vara störst bland de äldsta invånarna. Av äldreomsorgens årsrapport 2018 framgår att Östermalm har högst andel äldre mellan 65 och 79 år, 15,2 procent, och också, tillsammans med Farsta stadsdelsområde, högst andel äldre över 80 år, 5 procent.

Sweco prognostiserar att antal omsorgstagare inom äldreomsorgen kommer att öka under planperioden och fram till 2040. Fram till 2023 beräknas antalet omsorgstagare totalt att öka med 80 personer jämfört med 2020. Av dessa förväntas 20 vara personer i behov av plats på vård- och omsorgsboende, och övriga 60 vara personer som är i behov av hemtjänstinsatser. Av de brukare som under 2018 fick ett biståndsbeslut från äldreomsorgen på Östermalms stadsdelsförvaltning var 71 procent kvinnor och 29 procent män. Fördelningen för staden totalt var 69 procent kvinnor och 31 procent män.

Antal äldreomsorgstagare Östermalm prognos 2019-2040	2019 (faktiska uppgifter september)	2020	2030	2040
Totalt, netto (inklusive dagverksamhet, hemvårdsbidrag och korttidsvård)	1 931	1 930	2 370	2 930
därav vård- och omsorgsboende med heldygnsomsorg	589	590	710	940
därav hemtjänst i servicehusboende	30	30	40	50
därav hemtjänst i ordinärt boende (inklusive hemvårdsbidrag)	1 323	1 330	1 640	1 970

Den demografiska utvecklingen innebär stora utmaningar. Många äldre önskar bo kvar i sin stadsdel även då deras behov inte längre kan tillgodoses i ordinärt boende. Förvaltningen ser att seniorlägenheter med tillgång till aktivitetscenter är ett viktigt komplement till vård- och omsorgsboende, framförallt för de äldre som har en otillgänglig bostad men inte har behov av omsorg dygnet runt. Inom stadsdelsområdet planeras ett seniorboende med 62 lägenheter i fastigheten Drevkarlen, före detta Dianagårdens vård- och omsorgsboende, kunna öppna 2022-2023.

2.3.2 Utveckling och prioriteringar

Personal- och kompetensförsörjning

En ökande äldre befolkning och svårigheter att rekrytera medarbetare innebär stora utmaningar för hela staden inför framtiden. Att attrahera, behålla och utveckla medarbetare är nödvändigt för att säkerställa en god och säker vård och omsorg med hög kontinuitet. Kontinuerlig kompetensutveckling behövs för att möta de äldres komplexa behov av vård, omsorg och service. Det gäller såväl demenssjukdom, psykisk ohälsa, olika former av funktionsnedsättningar som brukare med omfattande omvårdnadsbehov. Kunskap om palliativ omvårdnad och sjukdomsrelaterad undernäring är andra prioriterade områden liksom att öka medarbetarnas kompetens om HBTQ.

Samverkan och nya arbetssätt

Under planperioden kommer förvaltningen att fortsätta vidareutveckla och anpassa arbetssätt och organisation för att kunna svara upp mot de krav som lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvården, LUS, ställer. Arbetssättet Tryggt mottagande i hemmet fortsätter att implementeras, för att skapa förutsättningar för en trygg hemgång från slutenvård för personer med stora omvårdnadsbehov och behov av koordinering av insatser med andra vårdgivare. Förvaltningen kommer att ingå i ett projekt tillsammans med äldreförvaltningen och stiftelsen Äldrecentrum för att undersöka och hitta former för detta. Förvaltningen ser fortsatt behov av att vidareutveckla mötesformer med hälso- och sjukvården, och då framför allt med den regionfinansierade öppna hälso- och sjukvården.

Behovet av hälso- och sjukvårdsinsatser på vård- och omsorgsboenden ökar. På regionnivå pågår en diskussion om hur läkarinsatser i särskilt boende för äldre ska organiseras. Förvaltningen vill i det sammanhanget betona vikten av att den kommunala hälso- och sjukvården vid en eventuell förändring även fortsatt har en tillgänglig och nära samverkan med ansvarig läkare för att patientsäkerheten ska bibehållas.

Digitalisering

En nödvändig utveckling för äldreomsorgen som helhet är att öka kunskap om och användande av välfärdsteknologi. Både som medel för att öka den enskildes självständighet, livskvalitet, självbestämmande och integritet, och som en förutsättning för att i framtiden kunna möta den åldrande befolkningens behov av äldreomsorg inom ramen för givna resurser.

Forskning visar att utbildning i och användande av dator och internet kan minska känslan av ensamhet hos äldre personer, Folkhälsomyndigheten, 2018. I dagens samhälle blir allt fler samhällstjänster digitala och de äldre som saknar kunskap och erfarenhet av internet riskerar att stängas ute från stora delar av samhället. Idag erbjuds stöd och utbildning i digitala verktyg för besökarna på aktivitetscenter och seniorträff, men förvaltningen ser behov av att kunna erbjuda fler tillfällen för detta. Under hösten 2020 planeras därför ett "Digicenter för seniorer" kunna starta i samband med att förvaltningen får tillgång till mer lokalyta i anslutning till Rio aktivitetscenter. Syftet är att erbjuda stadsdelens seniorer information och kunskap om digital teknik i ett tryggt och anpassat sammanhang. Digicentret ska också fungera som kompetenscenter för äldreomsorgens verksamheter och hålla ihop utvecklingen av digital kunskap och mognad.

Äldreomsorgen kommer under 2020 påbörja ett samarbete och utbyte med Enskede- Årsta - Vantörs stadsdelsförvaltning och det Vinnovafinansierade projektet Stureby verklighetslabb.

Förvaltningen välkomnar moderniseringen av sociala system. För att säkra kvaliteten och ett effektivt teamarbete är det nödvändigt att dokumentationssystemen för sociala omsorgsinsatser respektive hälso- och sjukvård kommunicerar med varandra. Förvaltningen vill betona vikten av att stadens digitala utveckling sker i dialog med stadsdelsnämndernas äldreomsorgsavdelningar.

Jämställdhet

Äldreomsorgens verksamheter har ett ansvar för att makt, möjligheter och resurser fördelas lika oberoende av kön. Samtliga verksamheter analyserar könsuppdelad statistik och arbetar utifrån äldreomsorgens värdegrund. Även anhörigstödet ska analyseras ur ett jämställdhetsperspektiv. Kvinnor och män ska ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor.

Förebyggande- psykisk ohälsa, ofrivillig ensamhet och social isolering

Ofrivillig ensamhet är en riskfaktor för psykisk ohälsa, och risken för social isolering ökar med stigande ålder. Socialstyrelsens rapport Öppna jämförelser - Psykisk ohälsa hos personer 65 år och äldre visar att psykisk ohälsa är vanligare bland personer över 65 år än bland personer mellan 18-64 år. Under planperioden kommer äldreomsorgen att vidareutveckla sin uppsökande verksamhet och möjligheten till dialog med stadsdelsområdets äldre invånare i samverkan med informationscentret för seniorer. Arbetet kommer att följas upp och utvärderas de kommande åren för att leva upp till de äldres förväntningar, behov och önskemål.

En arbetsgrupp för att vidareutveckla arbetssätt för att motverka ofrivillig ensamhet och isolering bildades under 2019. I arbetsgruppen ingår representanter från förvaltningen och från stadsdelsnämndens pensionärsråd. En handlingsplan med förslag på aktiviteter och arbetssätt har tagits fram och under planperioden kommer förvaltningen att fortsätta det påbörjade arbetet samt ta kontakt med föreningar och andra aktörer, till exempel biblioteket, för att skapa en arena för strategiska samråd.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

2.4.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Stadsdelsområdets fortsatta utbyggnad av Norra Djurgårdsstaden innebär att stödet till personer med funktionsnedsättning bedöms öka utifrån inflyttning av barnfamiljer och unga vuxna. Mot bakgrund av tidigare erfarenheter av målgruppens behov, förväntas en ökning av insatserna boendestöd enligt SoL samt bostad med särskild service för vuxna och/ eller daglig verksamhet enligt LSS.

I betänkandet Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen föreslås en ny lag vilken förslås träda i kraft den 1 januari 2022. Översynen föreslår bland annat tre nya insatser; Personlig service och boendestöd, personligt stöd till barn och förebyggande pedagogiskt stöd. Föreslagna förändringar kan komma att påverka riktlinjer, budget samt hur staden organiserar verksamheterna inom funktionshinderområdet.

Behovet av särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning inom stadsdelsområdet kartläggs och beskrivs årligen i stadens övergripande boendeplan "*Boendeplan för särskilt boende för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL 2020 – 2030*", vilket är en långsiktig bedömning som visar att behovet av bostäder med särskild service enligt LSS inte

kommer att tillgodoses fram till 2030. Behov av gruppboende för personer med problemskapande beteende bedöms som särskilt svåruppfyllt då innerstadsregionens bebyggelse utgör en utmaning vid byggnation av ytkrävande och friliggande gruppboendestäder. Få privata utförare ansöker om inträde enligt LOV när det gäller bostad enligt LSS, vilket medför ökade kostnader för stadsdelsnämnderna då de står utanför valfrihetssystemet.

Det finns ingen motsvarande sammanställning och bedömning gällande daglig verksamhet avseende behov av platser och inriktning. Förvaltningen efterfrågar ett stadsövergripande samarbete gällande insatsen daglig verksamhet. Syftet är att säkerställa resurser, kvalitet och kostnader så att insatsernas utformning motsvarar målgruppens efterfrågan samt stadens målsättning att personer med funktionsnedsättning ges möjlighet till stöd i arbete/studier och egen försörjning.

2.4.2 Utveckling och prioriteringar

Tillgänglighet

Förvaltningen fortsätter att utveckla en tillgänglig och pedagogisk socialtjänst med anpassning av mötesformer för målgruppen genom möten via Skype samt användande, eller förberedande av möten, med hjälp av VR-glasögon och Alternativ kompletterande kommunikation, AKK.

Digitalisering och effektivisering

Under planperioden kommer implementeringen av det sociala dokumentationssystemet Esset att involvera samtliga medarbetare och fordra resurser vid införandet. Förvaltningen ser att införandet på sikt kan innebära en effektivisering då systemet kan tillgängliggöra utdata för analys och utveckling av handläggning samt också att aggregerad data kan innebära minskade behov av rapportering inom staden, mellan stadsdelsförvaltningar och fackförvaltningar.

Jämställdhet

Förvaltningens verksamheter inom stöd- och service arbetar för att uppmärksamma samt möjliggöra så att den omsorg och stöd som den enskilde får, ska vara på lika villkor oberoende av kön. Verksamheten följer upp och analyserar könsuppdelad statistik samt arbetar strukturerat med värdegrund och kunskap om jämställdhet och genus.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

2.5.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Barnkonventionen är svensk lag från och med den 1 januari 2020 och kommer att kräva fler kunskapshöjande insatser inom barnrättsområdet. Förvaltningen behöver följa hur inkorporeringen av barnkonventionen påverkar lagar, beslut med mera som berör barn.

Den pågående utredningen om framtidens socialtjänstlag har förlängts till den 1 juni 2020. I uppdraget ingår bland annat att se över om socialtjänstlagens barnrättsperspektiv behöver förtydligas samt socialnämndens delegationsmöjlighet i olika avseenden. Särskilt fokus läggs också på en socialtjänst som främjar förebyggande arbete samt möjligheten att förenkla handläggningen utan att rättssäkerheten och kvaliteten riskeras.

Barn och unga

Antalet orosanmälningar har mer än fördubblats sedan 2014. Vanliga anmälningsorsaker är

skolfrånvaro och missbruk samt oro kopplat till barn och unga med psykisk ohälsa och neuropsykiatriska funktionshinder.

Arbetet med 48-timmarsmodellen fortgår. Förvaltningen bedömer att det är för tidigt för att kunna dra slutsatser om dess nytta och effekt. Fortsatt arbete kommer utgå från stadens förslag till Riktlinjer, handläggning och dokumentation av ärenden gällande barn och unga inom individ- och familjeomsorgen, där modellen beskrivs närmare.

Rekrytering av socialsekreterare inom barn och unga bedöms ha blivit lättare och personalrörligheten har minskat. Förvaltningen arbetar för att utveckla och behålla medarbetare där stadens handlingsplan för socialsekreterare och biståndshandläggare utgör grunden. Stadens stöd till att stärka bemanningen inom barn och unga genom socialnämndens förstärkningsteam har varit framgångsrikt och förvaltningen ser ett fortsatt behov under planperioden.

Vuxna missbruk

Förvaltningen ser fortsatt en utmaning gällande klienter med samsjuklighet, såsom samtida insatser för både missbruk och psykisk ohälsa. Dessa ges sällan och många klienter har svårigheter att uppnå den drogfrihet som krävs innan de blir föremål för utredning och behandling inom psykiatri.

Inom stadsdelsområdet finns en hög andel äldre med omfattande alkoholproblem och samtida fysiska hälsoproblem. Deras behov av sammansatta insatser leder ofta till omvårdnadsplaceringar, vilka sällan leder till varaktig nykterhet.

Socialpsykiatri

Antalet ärenden inom socialpsykiatri har fortsatt att öka. En del av ökningen består av personer inom socialpsykiatri som genomgått neuropsykiatriska utredningar och får tilläggsdiagnoser som autism. Målgruppen har behov av mer omfattande insatser såsom fler boendestödstimmar.

Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård ska främja en god vård för den enskilde och att ledtiderna mellan slutenvården och omsorgen i det egna hemmet ska hållas så korta som möjligt. En ny överenskommelse trädde i kraft 1 januari 2020. Den innebär en ny modell för kommunens betalningsansvar i samband med att den enskilde skrivs ut från sjukhus. Förvaltningen fortsätter att utveckla arbetssätt för att möta lagens syfte och den nya överenskommelsen med regionen.

Målgruppen med psykisk funktionsnedsättning har ett fortsatt stort behov av stöd från innerstadens personliga ombud utifrån samhällets komplexitet och bristande tillgänglighet för målgruppen. Efterfrågat stöd gäller ofta området ekonomi då samordning ibland brister mellan försäkringskassan, arbetsförmedlingen och försörjningsstöd från kommunen. En ny grupp inom såväl missbruk som socialpsykiatri, som kräver utveckling av arbetssätt, är personer som har kommit till Sverige som ensamkommande flyktingbarn. Deras problematik är komplex och de är ofta inte utredda inom psykiatri.

Hemlöshet

Personer med psykisk funktionsnedsättning och/eller missbruk samt äldre med demens återfinns inom gruppen som riskerar att hamna i hemlöshet på grund av vräkning. Förvaltningen driver ett samarbete mellan socialtjänst och äldreomsorg för personer över 65

år med missbruksproblem för att tillgodose målgruppens sammansatta behov. En del av samarbetet involverar det förebyggande arbetet mot hemlöshet eller osäkra boendeförhållanden.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Antalet våldsutsatta samt våldsutövare som vänder sig till förvaltningen och söker stöd har ökat, varav flera får fortsatt stöd genom Relationsvårdscentrum Innerstan. Det har inneburit omfördelning av resurser samt utveckling av arbetssätt. Förändringar avseende både arbetssätt och målgrupp kan förväntas under planperioden, dels beroende på stadens nya program som kommer 2021, dels om relationsvårdscentrum kommer att erbjuda insatser även till barn.

2.5.2 Utveckling och prioriteringar

Samverkan och förebyggande arbete

Samverkan med skolan är ett fortsatt prioriterat område och förvaltningen arbetar enligt den överenskommelse som ingicks 2019 med utbildningsförvaltningen. Särskilt samarbete har inletts kring elever med hög skolfrånvaro. Modellen med skolsociala team är utgångspunkten i arbetet.

Förvaltningen fortsätter att utveckla arbetssätt med särskilt fokus på samhandling och samforskning för att upptäcka och motverka psykisk ohälsa för barn och unga utan biståndsbedömt stöd. Ungdomsmottagningen genomför socialt förebyggande insatser bland ungdomar, och prioriterar att i högre utsträckning nå ut till yngre pojkar.

Under 2020 kommer SKUM – Stockholms skolors ungdomsmottagning att avvecklas. Förvaltningen undersöker därför tillsammans med innerstadens övriga stadsdelsförvaltningar och Region Stockholm förutsättningar för att hantera den ökade belastningen som förväntas på Odenplans ungdomsmottagning samt möjligheter att utveckla en ny verksamhet för att tillgodose behovet i innerstaden.

Förvaltningen arbetar med stadens ANDT-program med fokus på samverkan och samhandling mellan socialtjänst, skola, polis och fritidsverksamheter. Preventionsindex används för att kunna följa upp insatser. Det förebyggande arbetet utgår bland annat från "Preventionsprofilen", ett evidensbaserade kvalitetsutvecklingsverktyg för fält, fritid och öppen förskola. Strategin för att minska risken att barn och unga vuxna dras in i kriminalitet ska implementeras av förvaltningen med stöd från socialnämnden under planperioden.

Vårdnadshavarna har stor betydelse i det förebyggande arbetet med barn och unga. Föräldrastöd där föräldrar får verktyg i att stärka banden och relationen med sina barn, är en metod som förväntas stärka skyddsfaktorer och minska riskfaktorer. Förvaltningen har tillsammans med andra stadsdelsförvaltningar och Region Stockholm skrivit på en avsiktsförklaring för att se över möjligheten att gemensamt starta familjecentral. Den syftar till att kunna erbjuda tidiga och samordnade insatser till alla föräldrar och ska verka för att förebygga ett senare behov av mer omfattande insatser. Avsiktsförklaringen syftar även till att undersöka möjligheten att kunna erbjuda föräldrastöd i digital form.

Digitalisering

Förvaltningen ser behov av ökad tillgänglighet för brukarna och effektivisering vid nyttjande av befintlig teknik. Kostnader och påverkad kvalitet i handläggningen genom uteblivna besök bedöms till viss del kunna minskas genom SMS-påminnelser eller andra teletjänster. Vid

eventuellt utvecklingsarbete ser förvaltningen gärna ett samarbete med andra stadsdelsnämnder och socialnämnden.

Socialtjänsten och äldreomsorgen fortsätter påbörjad utveckling av digitaliserat kvalitetsledningssystem och ett visualiseringsverktyg med åtkomst för alla medarbetare.

Förvaltningen planerar för implementeringen moderna sociala system, Esset, och kommer att undersöka möjligheter till relevant utdata för analys och verksamhetsutveckling.

Jämställdhet

Förvaltningens verksamheter som möter våldsutsatta, arbetar för att möta den enskilde och ge stöd, vård och omsorg utifrån behov på likvärdiga villkor och med hög kvalitet.

Verksamheten fortsätter att följa upp och analyserar könsuppdelad statistik och utformar åtgärder utifrån analysen, vilket bidrar till att utveckla verksamheten och till jämställdhet.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

2.6.1 Omvärldsfaktorer

Östermalms stadsdelsområde har parkanläggningar som utgör ett stort värde för alla invånare och besökare i ett växande Stockholm. Fler parkbesökare och efterfrågan på fler funktioner ställer höga krav på skötsel och förnyelse av parkerna så att de blir långsiktigt hållbara samtidigt som deras karaktärer och kulturhistoriska värden värnas.

Många förskolor och skolor använder parkerna. Vissa saknar eller har begränsad tillgång till egen gård vilket leder till ett ökat slitage på kringliggande parker. För att tillgodose barnens behov av fysisk aktivitet och värna tillgången till parkmark anser förvaltningen att det vid planering och tillståndsgivning för nya förskolor och skolor, både i stadsutvecklingsområden och i den befintliga stadsmiljön, bör ställas krav på tillräckligt stora gårdar.

Förvaltningen deltar i planeringen för nya och attraktiva bostäder och bra samhällsservice. Det är viktigt att nämndens verksamhetsbehov kommer med tidigt i processen och att planeringen i sig är anpassad till nämndens förutsättningar såväl ekonomiskt som ur ett verksamhetsperspektiv. De kommande åren är stadsutvecklingen i Norra Djurgårdsstaden i fortsatt fokus.

I den täta staden är det också angeläget att den grönstruktur som skapas har en hög kvalitet då den ska klarat ett högt besöksstryck och fylla en viktig funktion som ekologiskt spridningssamband. Vid planering av nya parker är det också viktigt att stadsdelsförvaltningen får vara med i ett så tidigt skede som möjligt för att säkerställa att de nya parkytorna är möjliga att sköta, både praktiskt och ekonomiskt.

För att alla ska kunna ta del av det offentliga rummet på lika villkor är det viktigt att känna sig trygg. I den tätbebyggda staden där fler människor ska samsas på samma yta i parkerna uppstår ibland intressekonflikter som i sin tur kan leda till en ökad otrygghet. Förvaltningen samarbetar med trafikkontoret i arbetet med att genomföra trygghetsåtgärder i parker och grönområden, exempelvis förbättrad belysning och slyröjning. För att motverka intressekonflikter behöver parkmark tillkomma inte bara i samband med exploatering och i stadens utvecklingsområden. Det kan till exempel handla om att tillskapa gröna rum, så kallade fickparker, i det befintliga stadsrummet.

Allt fler cyklar istället för att ta bil eller kollektivtrafik. Ur ett miljö- och hälsoperspektiv är

det mycket positivt, men det är viktigt att utbyggnaden av cykelbanor inte sker på bekostnad av värdefull parkmark.

Flera gröna gaturum i innerstaden är eftersatta. Trafikkontoret och stadsdelsförvaltningen har ett gemensamt ansvar för dessa där stadsdelsförvaltningen ansvarar för skötsel medan trafikkontoret står för investering. Förvaltningen efterlyser ett investeringsprogram för gatugröna miljöer. Dessa miljöer är viktiga utifrån såväl trygghet, vardagsliv, klimat, dagvattenperspektiv.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att skaffa sig fördjupad kunskap om miljömässigt och ekonomiskt hållbara material i parker och grönområden, i takt med att ny forskning presenteras inom området. Gammalt material ersätts successivt med nytt som följer stadens riktlinjer och miljökrav. Materialval är viktigt för att parkerna ska skötas och utvecklas för att bli tillgängliga, slitstarka och hållbara.

Ett förändrat klimat kommer bland annat innebära en ökad och alltmer intensiv nederbörd. Detta medför att kraven på utjämning och fördröjning av vattenflöden ökar och att omhändertagandet av dagvatten behöver utvecklas. Vid parkupprustningar och planering av nya parker arbetar förvaltningen med att hitta lösningar för att kunna ta hand om den ökade nederbörden. Det förändrade klimatet kan också innebära ett torrare klimat med torkskadade träd och växtlighet som följd. Förvaltningen skaffar sig därför även fördjupad kunskap om vilka typer av växtmaterial som är motståndskraftigt för ett torrare klimat.

Jämställdhetsutmaningar och barnperspektiv

Det finns belägg för att parkytornas storlek och mångfunktionalitet har betydelse för ett jämställt nyttjande. Forskning visar bland annat att flickor blir mer stillastående än pojkar när frihetillgången är liten. Förvaltningen bevakar därför att parktillgången blir tillräckligt stor och att mångfunktionella ytor planeras i nya parker.

Förvaltningen arbetar också aktivt för ett tydligt barnperspektiv i planeringen, bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser samt att arbeta för rymliga och ändamålsenliga förskolegårdar.

Förvaltningen arbetar även med ett barn- och jämställdhetsperspektiv vid upprustning av befintliga parker inom stadsdelsområdet, genom att genomföra olika typer av medborgardialoger för att samla in synpunkter från olika målgrupper.

Ekonomiska förutsättningar

Genom den stadsgemensamma satsningen på reinvesteringar förlängs parkanläggningarnas livslängd. Förvaltningens analys är att det i ett långsiktigt perspektiv kan vara mer ekonomiskt hållbart att se över driftbudgeten för att minska framtida behov av reinvesteringar.

Förvaltningen anser därför att det är angeläget att se över fördelningsnyckeln för stadsmiljö. I det sammanhanget vore det intressant att använda driftskostnadsanalyser. När staden växer och nya parker byggs, ökar också behovet av skötselinsatser, men med det gällande fördelningssystemet ökar inte medlen för skötsel när nya parker tillkommer i praktiken. Den verkliga kostnaden för de driftinsatser som krävs för att parkerna ska uppnå god kvalitet utifrån uppställda mål behöver tas fram. Differensen mellan driftbudget och resultatet av driftskostnadsanalys är ett mått på det framtida reinvesteringsbehovet.

En utmaning gällande underhållet av parkerna är att budget för stadsmiljö tilldelas genom en

fördelningsmodell som inte tar hänsyn till de personer som besöker stadsdelsområdet under dagtid, om de inte bor eller har sin sysselsättning i området. Parkerna har ett stort antal dagsbesökare som inte inkluderas i denna modell, till exempel skolelever, förskolebarn, turister och spontanbesökare. Parkernas driftbudget behöver motsvara behovet av underhåll, som är en följd av det ökande besöksstrycket. Detta är ytterligare en anledning att se över fördelningsnyckeln för stadsmiljö.

När det gäller större investeringar och reinvesteringar finns en utmaning i att kunna hantera projekten inom planerad tidplan, eftersom oförutsedda hinder ofta inträffar i samband med anläggningsfasen. Exempelvis kan okända ledningar, arkeologiska fynd och markföroreningar påträffas, vilket kraftigt påverkar projektets genomförande och tidplan. För att kunna färdigställa projekten är det därför nödvändigt att kunna omdisponera medel mellan olika projekt och år. Utöver detta behöver också medel för mindre investeringar, nycklade medel, vara möjliga att använda för att säkerställa att större investeringsprojekt och reinvesteringar, centrala medel, kan slutföras då hinder och förseningar uppstår. Ovanstående utmaningar gäller även för projekt inom ramen för trygghetsskapande åtgärder och klimatinvesteringar. Att ansökningarna endast kan göras årsvis gör att det är svårt att genomföra större klimat- och trygghetsprojekt som sträcker sig över flera år, och som skulle kunna generera större nytta för invånarna. Genom att i vissa fall kunna få möjlighet att föra över medel till nästkommande år skulle förvaltningen ha större möjlighet att planera för och utnyttja tilldelade investeringsmedel effektivt, till fullo och för långsiktig hållbarhet.

Förvaltningen har höga kostnader för att sanera från bosättningar i parker och på förskolegårdar. Förvaltningen är fortsatt beroende av att få ersättning för denna kostnad, eftersom fördelningsnyckeln inte tar hänsyn till detta.

Utmaningar kopplat till klimatförändringar kommer på sikt innebära ökade kostnader. Den varma sommaren 2018 uppvisade exempelvis höga kostnader för konstbevattning och drift av plaskdammar. Samtidigt behöver parkerna rustas för att kunna ta hand om ökade mängder dagvatten vid skyfall. Planering och åtgärder för att kunna möta både långa torrperioder och skyfall är kostnadsdrivande.

2.6.3 Utveckling och prioriteringar

Samverkan med andra förvaltningar är avgörande för arbetet med strategiska park- och stadsmiljöfrågor i staden. Det finns ett behov av ökade resurser för grönordning för att stärka samarbetet, samordningen och stödet till stadsdelsförvaltningarna i stadsmiljöarbetet.

Klimatanpassning och ekosystemtjänster

Förvaltningen fortsätter att synliggöra och arbeta systematiskt med att förstärka ekosystemtjänsterna i parker och grönområden inom stadsdelsområdet. För att möta kommande klimatförändringar är det viktigt att tillvarata och öka parkernas kapacitet att omhänderta dagvatten.

Social hållbarhet, trygghet och tillgänglighet

Det offentliga rummet är demokratiska mötesplatser där alla kan ta del av stadsdelsområdets information och utbud oavsett funktionsförmåga. Tillgänglighet beaktas i varje parkupprustning och förvaltningen arbetar systematiskt, utifrån budget, med att genomföra tillgänglighetsåtgärder i parkerna. För att alla ska kunna ta del av det offentliga rummet är det också viktigt att det upplevs som en trygg mötesplats. Synpunkter som kommer in från

Synpunktsportalen, trygghetsvandringar och medborgarförslag analyseras kontinuerligt för att identifiera platser, parker och grönområden som upplevs som otrygga.

Att ge medborgarna möjlighet att odla eller ta hand om och exempelvis sköta en plantering i allmän park har visat sig vara ett bra sätt att skapa delaktighet, trygghet och social hållbarhet i ett område. Förvaltningen ser ett behov av att uppdraget med att arbeta med stadsodling och brukarmedverkan samordnas, tydliggörs och tillförs resurser för att verksamheten ska ha möjlighet att utvecklas långsiktigt och hållbart.

2.7 Ekonomiskt bistånd

2.7.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Östermalm har de senaste åren haft en mycket låg andel hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd. Detsamma gäller andelen barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd. Målgruppen vuxna som uppbär ekonomiskt bistånd utgörs av huvudsakligen tre kategorier; arbetslösa, sjukskrivna utan ersättning samt personer med sociala/medicinska arbetshinder. Andelen arbetslösa har minskat de senaste åren. Gruppen med socialmedicinska arbetshinder har ökat medan sjukskrivna utan sjukpenning procentuellt varit relativt stabil.

Utifrån Coronavirusets inverkan på samhällsutvecklingen bedömer förvaltningen att antalet arbetslösa kommer att stiga kommande år, och även antalet hushåll som uppbär ekonomiskt bistånd, vilket kommer medföra ökade kostnader.

Ökning av personer som söker ekonomiskt bistånd kommer sannolikt även ske utifrån unga som tidigare kommit som ensamkommande aktualiseras på försörjningsstödsenheten samt nyanlända personer som efter avslutat etableringsprogram saknar egen försörjning eller som på grund av olika försörjningshinder inte kan delta i etableringsprogrammet.

I december 2019 öppnade ett genomgångsboende för nyanlända i Hjorthagen med 48 lägenheter. De inflyttade har erbjudits samhällsvägledning samt annat stöd och i dagsläget har endast ett fåtal av de boende behövt ansöka om ekonomiskt bistånd.

Regeringen och dess samarbetspartier föreslår att socialtjänstlagen får ett tillägg om att den enskilde vid behov ska delta i grundutbildning i svenska. Lagändringen föreslås träda i kraft 1 januari 2021 och är ute på remiss.

2.7.2 Utveckling och prioriteringar

Feriejobb till prioriterade ungdomar

I de senaste verksamhetsplanerna har nämnden beslutat att arbeta aktivt för att ungdomar inom prioriterade grupper såsom ungdomar med funktionsnedsättning eller sociala skäl, ska tillförsäkras platser för feriejobb. Andelen ungdomar från prioriterade grupper som har fått anställning har därför ökat och förvaltningen kommer att fortsätta att utveckla arbetet.

Digitalisering

Förvaltningen undersöker förutsättningar för användandet av teletjänster i kontakten med brukare och klienter. Klientens behov av ökad tillgänglighet samt klokt resursnyttjande vid utnyttjande av befintlig teknik är drivande.

Kompetensförsörjning

Rekrytering av socialsekreterare inom försörjningsstödsenheten bedöms ha blivit något

lättare. Förvaltningen kommer att arbeta vidare med att både utveckla och behålla medarbetare där handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare utgör grunden för arbetet. Det fortsatta arbetet kommer särskilt att fokusera på den organisatoriska och sociala arbetsmiljön.

Samverkan och nya arbetssätt

Förvaltningen kommer under planperioden att prioritera det sociala stödet för nyanlända och då särskilt arbeta för att öka kvinnors delaktighet inom gruppen. Försörjningsstödsenheten har ett nära samarbete med samhällsvägledarna och andra aktörer för genomförandet.

Jämställdhet

Förvaltningen arbetar för att uppmärksamma och möjliggöra att klienter ska ha samma makt att forma sitt eget liv i fråga om utbildning, arbete och/eller annan försörjning som ger ekonomisk självständighet på lika villkor oberoende av kön. Verksamheten följer upp och analyserar könsuppdelad statistik samt utgår från analysen vid val av åtgärder och fortsatt utvecklingsarbete.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

2.8.1 Omvärldsfaktorer, demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov.

Andelen arbetslösa på Östermalm är låg men utifrån Coronavirusets inverkan på samhällsutvecklingen med påföljande förväntad konjunkturnedgång, bedömer förvaltningen att antalet personer som uppbär ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet kommer att öka under planperioden och därmed antalet som är behov arbetsmarknadsåtgärder.

En växande grupp i behov av arbetsmarknadsåtgärder framöver kommer att vara nyanlända som lämnat etableringsfasen och ännu inte är självförsörjande. Förvaltningen fortsätter att samverka med Jobbtorg och Arbetsmarknadsförvaltningen kring kommunala visstidsanställningar. En lokal samverkansmodell för den myndighetsgemensamma samverkan kring personer som saknar sjukpenninggrundande inkomst tas nu fram inom samordningsförbundet Finsam Stockholm.

Arbetsmarknadsförvaltningen har givits i uppdrag att ta fram en ny samverkansöverenskommelse, vilken ska tydliggöra målgrupperna samt sätta ramarna för samverkan mellan Arbetsförmedlingen och Jobbtorgen, stadsdelsförvaltningarna, socialförvaltningen och vuxenutbildningen. Arbetsförmedlingens förändrade uppdrag har medfört minskad tillgänglighet för klienter och samarbetspartners, vilket kan komma att påverka stadens arbete med personer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

2.8.2 Utveckling och prioriteringar

Skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare, OSA, är en framgångsrik arbetsmarknadsinsats då den är en anpassningsbar anställningsform. Förvaltningen kommer att intensifiera arbetet med att stödja OSA-anställda att komma vidare till annan anställningsform och därmed också öka genomströmningen på OSA-platserna.

En grupp i behov av arbetsmarknadsåtgärder är nyanlända som har lämnat etableringsfasen och ännu inte är självförsörjande. Förvaltningen ser behov av att samverka mellan kommunen och Arbetsförmedlingen fortsätter utvecklas samt vara ett prioriterat område.

2.9 Övrigt

Möjligheter till effektivisering, ökad likställighet och minskad administration

Förvaltningen ser möjligheter till effektivisering, ökad likställighet och minskad administration gällande yttranden över remisser från Socialförvaltningens tillståndsenhet i ärenden rörande alkoholservering. Eftersom svarstiden är kort skickas ofta kontorsutlåtanden i avvaktan nämndbeslut. De uppgifter och synpunkter gällande den sociala bedömningen som efterfrågas av stadsdelsnämnden kan många gånger tillståndsenheten inhämta inom den egna förvaltningen som till exempel restaurangtättheten i vissa områden med känd missbruksproblematik och ordningsproblem. Behöver tillståndsenheten kompletterande uppgifter i något specifikt ärende bör stadsdelsförvaltningen kunna lämna sådana utan remissförfarande till stadsdelsnämnden.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Stadsdelen växer och befolkningen beräknas i slutet av 2023 vara drygt 82 000 invånare. Stadens resursfördelningssystem utgår från befolkningen och deras behov. I de verksamheter till vilka stadsdelen riktar stora delar av resurserna, förskolebarn och den äldre befolkningen över 80 år, beräknas ökningen till 4 procent respektive 19 procent mellan 2020 och 2023.

Stadsdelen gjorde 2019 ett samlat överskott om 29,8 mnkr med överskott inom såväl äldreomsorg, socialtjänst som förskola/parklek.

Förskola och parklek

Hyreskostnaden vid nyetablering av förskolor närmar sig i flera fall 30 000 kronor per barn och år. Framför allt gäller det i miljöprofilstadsdelen Norra Djurgårdsstaden där byggherrar i flera fall presenterat kalkyler långt över vad staden har möjlighet till inom ersättningssystemet. Idag utgör den peng som kommunfullmäktige beslutat ska gå direkt till förskolorna 80 procent av den schablon stadsdelen får i budgettilldelning. Mellanskillnaden mellan schablon och peng, 20 procent, ska finansiera hyror, lokalunderhåll, avdelningsstöd, kostnader för gemensamma verksamhetssystem med mera. 2020 utgör mellanskillnaden 26 616-31 706 kronor per förskolebarn, vilket i vissa fall inte ens täcker hyreskostnaden.

I budgeten för 2020 kompenseras stadsdelarna för förskolor med hög hyra med 80 procent av hyreskostnaden i intervallet 1 769 – 2 500 kronor per kvadratmeter och 40 procent av hyreskostnader över 2 500 kronor per kvadratmeter. För hyresnivåer över 3 000 kr/kvm utgår bidrag motsvarande 2/3 av 40 procent av hyreskostnaden. Bidraget utgår för högst 10 kvm per inskrivet stockholmsbarn. Resursfördelningssystemet och politiska mål om färre barn i barngrupperna styr åt olika håll. Antal förskolor med hyra över 2 500 kronor per kvadratmeter under 2019 uppgick till 14 stycken, vilket motsvarar 37 procent av det totala antalet förskolor.

Vid nystart av förskolor krävs att personalgruppen är på plats, introduceras, förbereder starten och arbetssätt cirka en månad innan barnen kommer. Vid nyetableringar av avdelningar är det huvudsakligen barn i ettårsåldern vid start, det vill säga små barngrupper vilket gör att det kan vara svårt att komma upp till 10 kvm/barn i mätningarna.

Sweco har sammanställt en befolkningsprognos som visar en ökning på barn mellan 1-5 år de

närmsta åren. Används Swecos procentuella ökning på snittet för barnantal 2019 skulle det se ut som i tabellen nedan för kommunal verksamhet. Det innebär en ökad budgetram kommande åren för den del som inte går ut direkt till förskolorna i form av förskolepeng i 2020 års nivå, om 1,1 mnkr 2021 och 0,5 mnkr 2022. Denna del ska bland annat finansiera hyreskostnaderna. Ökningen är lägre än den prognostiserade hyreskostnadsutvecklingen för de pedagogiska lokalerna.

	2020	2021	2022
1-3 år	1038	1057	1066
4-5 år	1025	1044	1052
Totalt	2063	2101	2118

Äldreomsorg

Till 2020 tilldelades Östermalm en ökad budgetram om 21,1 mnkr för äldreomsorg jämfört med 2019. Av ökningen fick stadsdelen en ökad tilldelningsfaktor med 1,8 mnkr för befolkningsökningen. Enligt Swecos befolkningsstatistik kommer invånare över 80 års ålder fortsätta att öka i högre takt än befolkningsökningen totalt. Det är i denna befolkningskategori som framtida ökning av personer med vårdbehov kommer uppstå.

Antalet unika personer med insatsen vård och omsorgsboende var 2019 i snitt 591 personer enligt rapport från sociala systemet (15 procent av åldersgruppen 80 och äldre).

Belyst vårdinsatsen Vård och omsorgsboende	2020	2021	2022	2023
Prognos antal personer med vårdinsatsen VOB enligt Sweco, från statistiken "Prognos på äldreomsorgstagare 2019-2040"	590 (samma)	590 (samma)	600 (+10)	610 (+10)
Prognos antal personer med vårdinsatsen VOB i antagande 15 % av åldersgruppen 80 och äldre, förvaltningens beräkning	612 (+21)	639 (+27)	681 (+42)	730 (+49)
Swecos befolkningsprognos för invånare i åldersgrupp 80 år och äldre i Östermalm	4 040	4 260	4 540	4 870

Motsvarande analys för hemtjänstinsatser i samma ålderskategori visar en skillnad mellan Swecos prognos och förvaltningens analys. 2019 var 1342 unika personer i snitt i behov av hemtjänst enligt rapport från sociala systemet (33,9 procent av åldersgruppen 80 och äldre)

Belyst vårdinsatsen hemtjänst	2020	2021	2022	2023
Prognos antal personer med vårdinsatsen hemtjänst enligt Sweco, från statistiken "Prognos på äldreomsorgstagare 2019-2040"	1330 (+7)	1340 (+10)	1360 (+20)	1390 (+30)
Prognos antal personer med vårdinsatsen hemtjänst i antagande 33,9 % av åldersgruppen 80 och äldre, förvaltningens beräkning	1383 (+41)	1444 (+61)	1539 (+95)	1650 (+111)
Swecos befolkningsprognos för invånare i åldersgrupp 80 år och äldre i Östermalm	4 040	4 260	4 540	4 870

3.2 Investeringar

Investeringar, mnkr	2021	2022	2023
Parkinvesteringar, riktade	8	5,5	7,5
Parkinvesteringar, nycklade medel	7	7	7
Klimatinvesteringar	8	4,5	3,9
Inventarier och maskiner	2,2	2,2	2,2
Summa	25,2	19,2	20,6

Riktade parkinvesteringar är beviljade av Trafikkontoret, se bilaga 3.

För investeringsmedel fördelade genom fördelningsnyckel genomförs parkupprustningar inom stadsdelsområdet.

Klimatinvesteringar avser utbyte av gammal armatur till LED-belysning, byte av vitvaror, smarta skräpkorgar, anläggning av ängsyta, nyplantering, eco-asfalt, energirenovering av vård och omsorgsboende, solceller och minskat kylbehov. Se bilaga 2.

Investeringar under rubrik Inventarier och maskiner avser huvudsakligen investeringar vid upprättande av nya förskolor och underhåll/ersättning av inventarier.

4 Lokalförsörjningsplan

4.1 Inledning

Östermalm har en ökande befolkning i tillkommande bostadsområden inom Norra Djurgårdsstaden men även på övriga Östermalm. Förvaltningen deltar aktivt i de nya planprojekten för att bevaka att nya förskolor och gruppbostäder planeras in bostadsområdena. För att säkra tillgången och möta behoven av nya förskolor och bostäder med särskild service samarbetar förvaltningen med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret redan när markanvisning sker.

Gemensamma äldreboendeplaner och boendeplaner för utbyggnad av omsorgslägenheter tas fram av äldreomsorgsavdelningen och socialtjänstavdelningen, de redovisas inte här.

Ökat antal förskolelokaler inom stadsdelen ger kapacitetsökningar så att behoven kan tillgodoses för invånare som önskar platser utifrån ett ökat antal barn i förskoleålder.

Arbete med långsiktiga planer av nya och befintliga lokaler genomförs kontinuerligt utifrån verksamheternas behov. Samverkan med övriga förvaltningar utvecklas ytterligare.

Hyreskostnaderna inom stadsdelen är fortsatt höga utifrån stadsdelens centrala läge vilket resursfördelningssystem inte tar hänsyn till.

4.2 Pedagogisk verksamhet

4.2.1 Nuläge 31 januari 2020

Stadsdelens inhyrda förskolelokaler har generellt en god status, underhållsbehov finns och åtgärdas successivt. Generellt finns nu stor efterfrågan på de kommunala förskoleplatserna.

4.2.2 Planering av lokaler för år 2021-2030 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Under första planeringsperioden 2021-2030 finns en stabilitet på antal platser och behov kan tillgodoses. Ett visst överskott kan finnas varför en utredning görs om framtidig lokalbehov samt anpassning efter platsbehov.

Genomlysning av befintliga lokaler görs löpande vad avser status, hyresnivåer och kundnöjdhet.

Förhållandet mellan kommunala och enskilt drivna förskolor kan påverkas. Idag går cirka 56 procent i kommunala förskolor.

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

I utvecklingsområdet Norra Djurgårdstaden öppnar två nya förskolor med totalt åtta avdelningar under 2021. Idag finns en tillfällig förskola på Bobergsskolan som när de nya förskolorna är klara kommer att upphöra och barnen flyttar då till sina permanenta lokaler.

På Lappkärrsberget är en förskola planerad att öppna under 2023 vilken ersätter den förskola som finns där nu, Forskaren.

Utredning pågår om ytterligare en förskola under 2023-2024.

Byggtakten i Norra Djurgårdsstaden går lite långsammare än vad tidigare planerats och nästa förskola kommer under 2025 vilken planeras vara i enskild driven regi (90 platser).

4.2.3 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2031-2040 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

Andra planeringsperioden sker utbyggnad av Södra Värtan och Louddens utvecklingsområden. Planering för förskoleplatser finns i bägge områdena. Även här sker samverkan med utbildningsförvaltningen. Planeringen utgår ifrån 25 platser per 100 bostäder.

I planeringen finns en fördelning om både kommunalt och enskilt drivna verksamheter i utvecklingsområdena.

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

Förvaltningen ser idag ingen lokalförändring under andra planeringsperioden.

4.2.4 Enskilt driven förskola eller fristående skola

Nuläge 31 januari 2020

Andelen enskilda anordnare är hög inom stadsdelen. Inom stadsdelsområdet finns 39 enskilt drivna förskolor med kapacitet för 1 750 platser 2020. 138 platser avser idag barn som är folkbokförda utanför Stockholm. Andelen barn i enskild regi uppgår i stadsdelen till 44 procent. I Norra Djurgårdstaden är etableringen lägre och uppgår till cirka 20 procent.

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

Stadsdelen känner idag inte till några förändringar i närtid av enskilt drivna förskolor.

En ny förskola i Norra Djurgårdsstaden som beräknas stå färdig 2025 planeras i enskild regi.

4.3 Annan kommunal verksamhet

4.3.1 Nuläge 31 januari 2020

Förvaltningsadministrationen och beställar-/myndighetsfunktionerna har under 2020 flyttat in i nyrenoverade lokaler med ett sjuårsavtal. Lokalen har viss kapacitetsutökning utan ny inhyrning.

Stadsdelen öppnar i april en ny parklek/öppen förskola i Norra Djurgårdsstaden.

4.3.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Ny lokal för hemtjänstpersonal söks i området runt Gärdets tunnelbana. Eventuellt finns möjlighet att ta över en lokal inom kvarteret Rio 9 om Arbetsmarknadsförvaltningen flyttar ur. Även i området runt Tekniska Högsolan söks en lokal för hemtjänstpersonal.

Aktivitetscentret Rioträffen har behov av utökning av lokaler vilket eventuellt kan tillgodoses inom fastigheten Rio 9 under 2020-2021.

Parklekarna har behov av upprustning av lokalerna bland annat för att minska värmeförbrukning och ökad tillgänglighet. Fastighetskontoret är hyresvärd för stadsdelens parklekar. Smärre åtgärder och anpassningar för tillgänglighet har stadsdelsförvaltningen gjort men det är viktigt att nuvarande hyresvärd gör större upprustningar och åtgärder.

4.4 Övrigt

4.4.1 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Innerstaden har höga hyreskostnader utifrån det centrala läget. Förvaltningen ser det som svårt att påverka hyrorna då det är ett attraktivt område.

Stadsdelarna erhåller förskoleschablon per barn för verksamheten enligt stadens resursfördelningssystem. 80 procent av schablonen går direkt ut till förskolorna i form av förskolepeng för bemanning, mat, läromedel med mera. Resterande del bekostar hyror, ledning, gemensamma it-kostnader för verksamhetssystem. För de närmaste åren beräknas mellanskillnaden mellan schablon och peng, utifrån ökat antal förskolebarn, ge ett utrymme 2021 om 1,1 mnkr och 2022 om 0,5 mnkr. Ökningen är lägre än den prognostiserade hyreskostnadsutvecklingen för de pedagogiska lokalerna.

4.4.2 Samverkan

Stadsdelen samverkar med utbildningsförvaltningen vid samplanering av lokaler i stadsutvecklingsområden. Samverkan görs också med närliggande stadsdelar avseende platstillgång. Samverkan sker också med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret.

4.4.3 Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år

Inom närmaste 3-årsperioden är 22 lokaler möjliga att omförhandla. Stadsdelsförvaltningen följer varje lokal med status, efterfrågan geografiskt läge.

Nämndens underlag till budget 2021 och kommande år 2022 och 2023

Kapitalkostnader för planperioden

(löpande prisnivå, mnkr)

	Utfall 2019	Budget 2020	2021	2022	2023
Kapitalkostnader					
Kapitalkostnader på befintliga, ej avskrivna anläggningstillgångar.					
Internränta	0,7	0,6	0,3	0,3	0,3
Avskrivningar	6,0	7,7	6,6	6,5	6,5
Summa kapitalkostnader	6,7	8,3	6,9	6,8	6,8
Kapitalkostnader på nya investeringar i Pågående och beslutade projekt					
Internränta	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Avskrivningar	0,0	1,3	1,6	1,6	1,6
Summa kapitalkostnader	0,0	1,4	1,7	1,7	1,7
Kapitalkostnader på nya investeringar i Planeringsprojekt, uppbounden investeringsplan					
Internränta	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2
Avskrivningar	0,0	0,1	0,7	1,8	2,3
Summa kapitalkostnader	0,0	0,1	0,8	1,9	2,5
Kapitalkostnader på nya investeringar i Nya planeringsprojekt					
Internränta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa kapitalkostnader	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt, inkl. kapitalkostnader på samtliga nya investeringar					
<u>Internränta</u>	0,7	0,7	0,5	0,5	0,6
<u>Avskrivningar</u>	6,0	9,1	8,9	9,9	10,4
<u>Summa kapitalkostnader</u>	6,7	9,8	9,4	10,4	11,0

kapitalkostnader

Stadsdelsnämnd Östermalm

Nämndens underlag till budget 2021 och kommande år 2022 och 2023
Investeringsplan

Dnr: ÖST 2020/127 Bilaga 1

Utgifter (mnkr)	T o m 2019	Prognos 2020 (1)	Plan 2021 (2)	Plan 2022 (3)	Plan 2023 (4)	Plan 2024 (5)	Plan 2025 (6)	Plan 2026 (7)	Plan 2027 till projektslut (8)
Stadsmiljöprojekt									
Parkinvesteringar									
Ruddamsparken		1,0	3,0						
kaknäs lekplats				1,0	4,5				
Tessinparkens parklek				4,5	1,0				
Motalaparkens plaskdamm					2,0	5,0			
Reinvesteringar									
Humlegården	2,2	1,5	2,0						
Innergårdar i Hjorthagen		1,0	3,0						
Investeringar med nycklade medel									
Nycklade medel		7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Klimatinvesteringar									
Trygghetsinvesteringar									
Summa stadsmiljöprojekt		3,5	15,0	12,5	14,5	12,0	7,0	7,0	7,0
Summa inventarier och maskiner		10,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
Totalt uppbunden investeringsplan	0,0	13,7	17,2	14,7	16,7	14,2	9,2	9,2	9,2
BUDGET 2020-2023 ENL BUDGET 2020 (se not 9)	ifylls ej	ifylls ej					ifylls ej	ifylls ej	ifylls ej

Utgifter (mnkr)	T o m 2019	Prognos 2020 (1)	Plan 2021 (2)	Plan 2022 (3)	Plan 2023 (4)	Plan 2024 (5)	Plan 2025 (6)	Plan 2026 (7)	Plan 2027 till projektslut (8)
Planerade stadsmiljöprojekt (se not 10)									
Humlegården	4	1,5	2,0						
Ruddamsparken		1,0	3,0						
Innergårdar Hjorthagen		1,0	3,0						
Kaknäs lekplats				1,0	4,5				
Tessinparkens parklek				4,5	1,0				
Motalaparkens plaskdamm					2,0	5,0			
Summa planerade stadsmiljöprojekt		3,5	8,0	5,5	7,5	5,0	0,0	0,0	0,0

1. Prognos 2020

2-5. Nämndens underlag för budget 2020-2023, inom av KF beslutade planeringsnivåer i budget 2020.

6-8. Nämndens plan för 2025 och framåt

9. Hänsyn har ej tagits till ev justeringar i nämndernas VP 2020 samt årsredovisning 2019

10. Med planerade projekt avses projekt som inte har någon finansiering, dvs ej har prioriterats i samråd med trafikkontoret eller som bedöms rymmas inom investeringsmedel som fördelats genom stadsmiljönyckeln fördelade investeringsmedlen

Stadsdelsnämnd Östermalm

Dnr: ÖST 2020/127 Bilaga 1

Nämndens underlag till budget 2021 och inriktning för 2022 och 2023

Nämnderna ska redovisa samtliga pågående och planerade innovationssatsningar

Redovisningen ska innehålla en kortfattad beskrivning av satsningen samt koppling till stadens styrdokument, till exempel vision, budget eller program.

Tidplanen ska vara så exakt så möjligt och ange när projektet startade samt planerat avslut.

Under finansiering ska det anges hur projektet finansieras (externa medel, inom ram etc.). Finns samarbetspartners ska dessa anges.

Innovationssatsningar

Namn på satsningen	Kort beskrivning	Koppling till styrdokument	Tidplan	Finansiering	Samarbetspartners	Ansvarig chef
Digicenter för seniorer	Ett digitalt kunskapscenter för äldreomsorgsavdelningen och alla äldre medborgare på Östermalm. Syftet är att öka takten på implementering av välfärdsteknik i verksamheterna och att bryta det digitala utanförskapet hos äldre.	VP 2020	Invigs hösten 2020 Permanent verksamhet	Egen + medel för att utveckla aktivitetscenter 500 tkr 2020	Stureby verklighetslabb, frivilligföreningar på Östermalm, biblioteket, kultursamordnare m.fl.	Marianne Wikander

Familjecentral	Avsiktsförklaring har tecknats mellan Region Stockholm, BB family och Kungsholmens stadsdelsförvaltning i samarbete med Norrmalms och Östermalms stadsdelsförvaltningar. Familjecentralen ska främja god hälsa hos barn och föräldrar genom att erbjuda ett lättillgängligt stöd.	VP 2020	Utvecklingsarbetet inleds mars 2020	Egen finansiering	Region Stockholm, BB Family, Kungsholmens och Norrmalms SDF	Jan Rönnberg

Klimatinvesteringsplan 2021-2023

Möjligheten till en långsiktig planering av klimatinvesteringar skapar goda förutsättningar för nämnden att arbeta mer strategiskt med miljö- och klimatfrågor. De nedan planerade investeringarna följer stadens nya miljöprogram och klimathandlingsplan.

Förvaltningen ser att det vore en stor fördel om möjliga åtgärder som går att söka klimatinvesteringsmedel för breddas till att omfatta flera delar av stadens miljöprogram och klimathandlingsplan. Resurseffektiv avfallshantering är ett område som vore önskvärt att kunna söka klimatinvesteringsmedel för, då kraven inom detta område ökar, exempelvis genom införandet av matavfallsobligatoriet den 1 januari 2021.

Det sammanlagda behovet av klimatinvesteringsmedel 2021-2023:

- 16 400 000 kr

Årligt behov av klimatinvesteringsmedel 2020-2022:

- **2021** – 8 000 000 kr
- **2022** – 4 500 000 kr
- **2023** – 3 900 000 kr

LED-belysning

Projektbeskrivning:

Utbyte av gammal energislukande belysning mot modern och energieffektiv LED-belysning.

Klimatnytta:

LED-armaturer använder i snitt 40-80 procent mindre energi än gamla armaturer med en motsvarande minskning i CO2 utsläpp.

Driftkostnadsbesparing:

Energikostnaden för belysningen minskar i motsvarande omfattning som energibesparingen. Livslängden för LED belysning är ca 4-8 gånger så lång som gamla lysrör, vilket också ger en driftkostnadsbesparing.

Projektets behov av klimatinvesteringsmedel:

- **2021** – 600 000 kr
- **2022** – 500 000 kr
- **2023** – 400 000 kr

Vitvaror

Projektbeskrivning:

Utbyte av gamla energislukande vitvaror såsom spisar, kylskåp, torkskåp m.fl. mot moderna och energieffektiva alternativ.

Klimatnytta:

Nya energieffektiva vitvaror använder i snitt 40-80 procent mindre energi med en motsvarande minskning i CO2 utsläpp.

Driftkostnadsbesparing:

Energikostnaden för drift av vitvaror minskar i motsvarande omfattning som energibesparingen.

Projektets behov av klimatinvesteringsmedel:

- **2021** – 500 000 kr
- **2022** – 500 000 kr
- **2023** – 500 000 kr

Smarta skräpkorgar

Projektbeskrivning:

Fortsatt satsning på installation av fler smarta skräpkorgar med solcellskomprimering i Östermalms parkmiljöer.

Klimatnytta:

Skräpkorgarna är uppkopplade och talar om när det är dags för tömning. Solcellskomprimeringen gör att skräpkorgarna kan rymma mer. Dessa smarta funktioner leder till lägre CO2 utsläpp genom minskat antal transporter för tömning.

Driftkostnadsbesparing:

Smarta skräpkorgar effektiviserar arbetet med tömning av skräpkorgarna vilket ger en driftkostnadsbesparing.

Projektets behov av klimatinvesteringsmedel:

- **2021** – 300 000 kr
- **2022** – 300 000 kr
- **2023** – 300 000 kr

Anläggning av ängsyta

Projektbeskrivning:

Anlägga ängsytor på delar i parker med bruksgräs vilka sällan nyttjas.

Klimatnytta:

Ytor med bruksgräs klipps ca 15 gånger per säsong. Ängsytor trimmas alternativt slåss med slåtterbalk en eller två gånger per säsong. Den biologiska mångfalden gynnas och CO2 utsläpp från användandet av motordrivna redskap minskar.

Driftkostnadsbesparing:

Ängsytor har ett mindre behov av skötsel än ytor med bruksgräs.

Projektets behov av klimatinvesteringsmedel:

- **2021** – 100 000 kr
- **2022** – 100 000 kr
- **2023** – 100 000 kr

Nyplantering av träd och perenner

Projektbeskrivning:

Nyplantering av träd och perenner i Östermalms parkmiljöer.

Klimatnytta:

Träd och perenner som väljs med omsorg efter sin ståndort och efter nya förutsättningar av ett klimat under förändring har bättre förutsättning att utvecklas till välmående individer i full storlek. Välmående träd och perenner med större lövkronor är bättre på att sänka temperaturen, ta upp partiklar och CO₂ ur luften, stärka biologisk mångfald, ta upp större mängd dagvatten samt minska jorderosion.

Driftkostnadsbesparing:

Välmående träd som fungerar väl på sin ståndort har större motståndskraft mot både sjukdomar och torkskador. Perenner med god växtkraft täcker i högre grad öppna jordytor vilket minskar behovet av ogrärensning.

Projektets behov av klimatinvesteringsmedel:

- **2021** – 500 000 kr
- **2022** – 500 000 kr
- **2023** – 500 000 kr

Fossilbränslefri parkskötsel

Projektbeskrivning:

Projektet ska leda mot fossilfri parkskötsel genom att ersätta fossilbränsledrivna med eldrivna redskap.

Klimatnytta:

Utsläppen av CO₂ från redskapen minskar med upp till 100 % när fossila bränslen ersätts med el. Störningar i parkmiljön från buller minskar också.

Driftkostnadsbesparing:

Möjligen minskar kostnaderna något då inköp och hantering av fossila drivmedel upphör.

Projektets behov av klimatinvesteringsmedel:

- **2021** – 150 000 kr

ECO-asfalt**Projektbeskrivning:**

Ersätta gammal uttjänt traditionell asfalt på gångvägar med ECO-asfalt.

Klimatnytta:

ECO-asfalt framställs med koldioxidneutral bioolja istället för fossil olja. Tillverkaren anger att ECO-asfalt ger en klimatbesparing på 32 %.

Driftkostnadsbesparing:

ECO-asfalt ger ingen driftkostnadsbesparing.

Projektets behov av klimatinvesteringsmedel:

- **2021** – 1 000 000 kr
- **2022** – 1 000 000 kr
- **2023** – 1 000 000 kr

Lokala dagvattenåtgärder**Projektbeskrivning:**

Lokala dagvattenåtgärder på förskolegårdar med undermålig dagvattenhantering vilka idag översvämmas vid kraftiga regn.

Klimatnytta:

Kraftiga regn kommer att bli vanligare i ett förändrat klimat. Projektet ger förskolorna bättre möjligheter att fortsätta bedriva sin verksamhet vid kraftiga regn.

Driftkostnadsbesparing:

Översvämmade förskolegårdar ger skador på utrustning, markbeläggning, planteringar och riskerar att ge byggnadsskador.

Projektets behov av klimatinvesteringsmedel:

- **2021** – 500 000 kr

Energirenovering av vård- och omsorgsboenden

Projektbeskrivning:

I samarbete med Micasa planeras energirenovering av Östermalms minst energieffektiva vård- och omsorgsboenden. Fastigheterna kommer först att energikartläggas.

Klimatnytta:

Varje kWh som sparas ger en klimatnytta på upp till 100 %.

Driftkostnadsbesparing:

Ny belysning och apparatur ger minskade service-/underhållskostnader. Energikostnaden förväntas minska med uppemot 50 %.

Projektets behov av klimatinvesteringsmedel:

- **2021** – 3 500 000 kr
- **2022** – 1 500 000 kr
- **2023** – 1 000 000 kr

Solceller på vård- och omsorgsboende

Projektbeskrivning:

I samarbete med Micasa planeras att nyttja Kampementets vård- och omsorgsboendes platta tak till att producera egen elektricitet. Möjligheter och förutsättningar för installation av solcellsanläggning utreds under år 2020.

Klimatnytta:

Klimatnyttan beror på anläggningens förmåga att producera elektricitet. Denna förmåga beror i sin tur på anläggningens storlek, utformning och förutsättningar såsom exempelvis skuggningsproblematik.

Driftkostnadsbesparing:

Kostnadsbesparingen för energi är beroende av solcellsanläggningens förmåga att producera el. Kostnadsbesparingen kommer med råge överträffa den tillkommande kostnaden för drift av anläggningen.

Projektets behov av klimatinvesteringsmedel:

- **2021** – 750 000 kr

Minskat kylbehov**Projektbeskrivning:**

Projektet syftar till att sätta upp solfilm på fönster/glasytor för att minska mängden värmeenergi som släpps in i lokalerna.

Klimatnytta:

Ett minskat kylbehov av lokalerna ger en minskad klimatbelastning från fjärrkyla alternativt en minskad energianvändning från kylmaskiner.

Driftkostnadsbesparing:

En stor kostnad för förvaltningen är att kyla verksamhetslokaler under de varma sommarmånaderna. Kylbehovet förväntas dessutom öka i ett allt varmare klimat. Ett minskat kylbehov minskar energikostnaderna.

Projektets behov av klimatinvesteringsmedel:

- **2021** – 100 000 kr
- **2022** – 100 000 kr
- **2023** – 100 000 kr

 Stockholms stad	INVESTERINGSÖNSKEMÅL 2021-2023 PARKINVESTERINGAR OCH REINVESTERINGAR PÅ PARKMARK Underlag för PROJEKT - PM
---	---

Gula fält ifylls av SDF.

Stadsdelsförvaltning:	Östermalms sdf
-----------------------	----------------

Handläggare SDF:	Namn: Fredrik Ekroth	Tel: 08-508 09 307
------------------	----------------------	--------------------

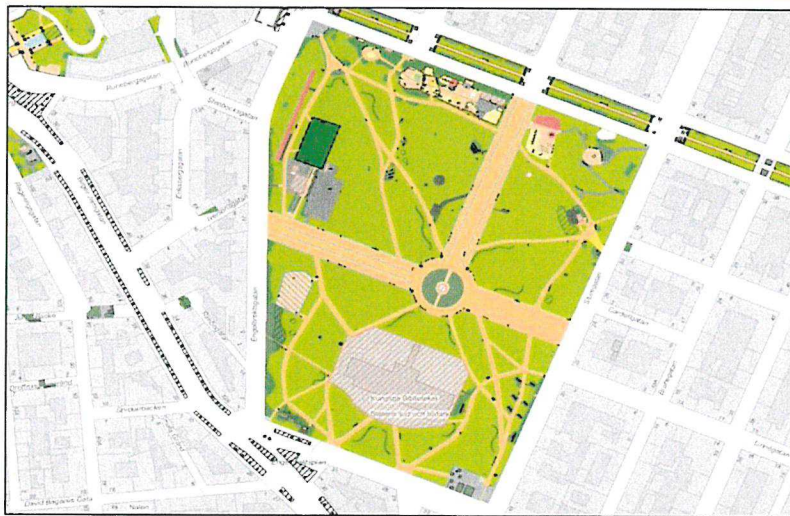
Prioritering: Detta projekt har följande prioritet:	1
--	---

Endast reinvesteringsåtgärder: Markera med X i rutan. Projektleds av SDF.	
--	--

Projektnamn:	Humlegården
--------------	-------------

Adress:	Humlegården
---------	-------------

Plats för kartbild visande projektets omfattning och läge

Beskrivning av projektet:

Kort beskrivning (max ca 200 tecken) av projektet och dess närmaste omgivning. Vänligen tydliggör eventuella reinvesteringsåtgärder.

Humlegården är Stockholms näst äldsta park och en av de vackraste och mest välbesökta parkerna i staden. Parkens storlek, dess vegetation, gångar och utrustning kräver ständiga åtgärder för att parken ska hållas i gott skick. Reinvesteringsmedlen söks för som stöd till Östermalms ordinarie driftbudget för parker för att ge möjlighet att ge Humlan nödvändigt underhåll. Under 2020-2021 byggs Linnéplanteringen om och i samband med det anpassas även rundeln i parkens mitt för fördröjning av dagvatten. Klimatmedel har sökts som stöd för de åtgärderna. Planen är att utifrån behov söka mellan 1-2 mnkr per år löpande för reinvesteringar.

Mål och syfte med projektet

Att i samlade grepp byta ut sliten utrustning eller förnya och vegetation och planteringar. Rundelns anpassning för fördröjning av dagvatten ska främst minska mängden vatten som kan rinna ut på Birger Jarlsgatan vid extremregn.

Reinvesteringsåtgärder

Vänligen markera med X om, och i så fall vilken/vilka, reinvesteringsåtgärder som ingår i projektet.

☒

Parkvägar

☐

Trappor/Murar

☒

Räcken/staket

☐

Plaskdammar

☒

Utrustning (möbler, skärkorgar,
pollare mm.)

☒

Grönt (träd, buskar, planteringar)

Övrigt /speciella frågor:

Att i samlade grepp byta ut sliten utrustning eller förnya och vegetation och planteringar.

Drift- och underhållskonsekvenser

Åtgärderna ska bidra till att parken är långsiktigt hållbar och lätt att sköta.

Ekonomi

	Budget t.o.m 2019*	Beslutat 2020	Uppskattad totalkostnad enligt SDF/TK
SDF:s uppskattade kostnad. <i>Anges i mnkr per år</i>	4	1,5	1-2 mnkr/år

Stockholms stad

INVESTERINGSÖNSKEMÅL 2021-2023

PARKINVESTERINGAR OCH REINVESTERINGAR PÅ PARKMARK

Underlag för PROJEKT - PM

Gula fält ifylls av SDF.

Stadsdelsförvaltning: Östermalms sdf

Handläggare SDF:

Namn: Fredrik Ekroth

Tel: 08-508 09 307

Prioritering:

Detta projekt har följande prioritet:

2

Endast reinvesteringsåtgärder:

Markera med X i rutan. Projektleds av SDF.

Projektnamn:

Ruddammsparken

Adress:

Körsbärsvägen 19 / Brunbärsvägen 9

Plats för kartbild visande projektets omfattning och läge

Beskrivning av projektet:

Kort beskrivning (max 200 tecken) av projektet och dess närmaste omgivning. Vänligen tydliggör eventuella reinvesteringsåtgärder.

Ruddammsparken är lugn oas i en utfylld bergsslätt. I parken finns en liten lekplats och i dess närhet ytterligare en liten plats med gungor. Runt parken finns mycket barn bland annat från intilliggande förskolor. Trycket på lekplatserna är därför stort. Projektet syftar till att utöka lekplatsen något och se över de sittplatser som finns i parken. Samtidigt utreds behovet av att förbättra rotmiljön för de träd som växer invid lekplatsen. För 2020 söks 1 mnkr för program och projektering, 3 mnkr söks 2021 för att utföra upprustningen 2021.

Mål och syfte med projektet

Att rusta parken och lekplatsen så att den klarar det höga användandet.

Reinvesteringsåtgärder

Vänligen markera med X om, och i så fall vilken/vilka, reinvesteringsåtgärder som ingår i projektet.

☒ Parkvägar

☐ Trappor/Murar

☐ Räcken/staket

☐ Plaskdammar

☒ Utrustning (möbler, skärkorgar,
pollare mm.)

☒ Grönt (träd, buskar, planteringar)

Övrigt /speciella frågor:

Att rusta parken och lekplatsen så att den klarar det höga användandet.

Drift- och underhållskonsekvenser

Lekplatsen ska vara långsiktigt hållbar, lätt att sköta och därmed kostnadseffektiv.

Ekonomi	Budget t.o.m 2019*	Beslutat 2020	Uppskattad totalkostnad enligt SDF/TK
	SDF:s uppskattade kostnad. <i>Anges i mnkr per år</i>		
	0	1	3

 Stockholms stad	INVESTERINGSÖNSKEMÅL 2021-2023 PARKINVESTERINGAR OCH REINVESTERINGAR PÅ PARKMARK Underlag för PROJEKT - PM
---	---

Gula fält ifylls av SDF.

Stadsdelsförvaltning:	Östermalms sdf
------------------------------	----------------

Handläggare SDF:	Namn: Fredrik Ekroth	Tel: 08-508 09 307
-------------------------	----------------------	--------------------

Prioritering: Detta projekt har följande prioritet:	3
---	---

Endast reinvesteringsåtgärder: Markera med X i rutan. Projektleds av SDF.	X
---	---

Projektnamn:	Innergårdar i Hjorthagen
Adress:	Hubertusgatan/Nimrodsgatan/Artemisgatan

Plats för kartbild visande projektets omfattning och läge

Beskrivning av projektet:

Kort beskrivning (max 200 tecken) av projektet och dess närmaste omgivning. Vänligen tydliggör eventuella reinvesteringsåtgärder.

I "gamla Hjorthagen" finns tre innergårdar som är planlagda som parkmark; Hubertusplan, Snitselplan och Dubbelbössan. Alla tre gårdarna har kvar sin ursprungliga utformning. Mycket få åtgärder har gjorts på gårdarna under åren förutom normal skötsel. Det gör att alla tre, samtidigt som de har kvar det mesta av sin ursprungliga utformning, också är slitna. Parkmöbler behöver bytas ut, trädbestånden behöver få en översyn. Buskplanteringar behöver förnyas och delvis igenvuxna gångvägar och sitttytor behöver rustas och göras synliga igen. På Hubertusplan finns också en lekplats som behöver rustas upp. Belysningen kan också behöva utökas på gårdarna. För 2020 har 1 mnkr beviljats för att rusta Snitselplan, för 2021 kommer 3 mnkr att sökas för åtgärder på Hubertusplan och Dubbelbössan.

Mål och syfte med projektet

Att göra de slitna gårdarna mer attraktiva, mer tillgängliga och att bredda deras användning. Samt att införa en återväxt bland träden.

Reinvesteringsåtgärder

Vänligen markera med X om, och i så fall vilken/vilka, reinvesteringsåtgärder som ingår i projektet.

☒

Parkvägar

☐

Trappor/Murar

☒

Räcken/staket

☐

Plaskdammar

☒

Utrustning (möbler, skärkorgar,
pollare mm.)

☒

Grönt (träd, buskar, planteringar)

Övrigt /speciella frågor:

Drift- och underhållskonsekvenser

Upprustningen ska underlätta drift och underhåll av innergårdarna.

Ekonomi	Budget t.o.m 2019*	Beslutat 2020	Uppskattad totalkostnad enligt SDF/TK
	SDF:s uppskattade kostnad. <i>Anges i mnkr per år</i>		
		1	4

 Stockholms stad	INVESTERINGSÖNSKEMÅL 2021-2023 PARKINVESTERINGAR OCH REINVESTERINGAR PÅ PARKMARK Underlag för PROJEKT - PM
---	---

Gula fält ifylls av SDF.

Stadsdelsförvaltning:	Östermalms sdf
-----------------------	----------------

Handläggare SDF:	Namn: Fredrik Ekroth	Tel: 08-508 09 307
------------------	----------------------	--------------------

Prioritering: Detta projekt har följande prioritet:	4
--	---

Endast reinvesteringsåtgärder: Markera med X i rutan. Projektleds av SDF.	
--	--

Projektnamn:	Kaknäs lekplats
Adress:	Kaknästornet

Plats för kartbild visande projektets omfattning och läge

Beskrivning av projektet:

Kort beskrivning (max 200 tecken) av projektet och dess närmaste omgivning. Vänligen tydliggör eventuella reinvesteringsåtgärder.

Lekplatsen nära Kaknästornet är sliten och behovet av upprustning kommer att vara reellt om ett par år. Här finns goda förutsättningar att skapa en spännande platsanpassad naturlekplats för barn i flera åldrar. Ett program tas fram 2022 och lekplatsen rustas upp 2023 med stöd från nycklade medel.

Mål och syfte med projektet

Att förnya den befintliga lekplatsen och skapa en intressant och rolig lekplats. Ett attraktivt utflyktsmål som lockar barnfamiljer och förskolegrupper ut till Kaknäs.

Reinvesteringsåtgärder

Vänligen markera med X om, och i så fall vilken/vilka, reinvesteringsåtgärder som ingår i projektet.

☒ Parkvägar

☐ Trappor/Murar

☒ Räcken/staket

☐ Plaskdammar

☒ Utrustning (möbler, skärkorgar,
pollare mm.)

☒ Grönt (träd, buskar, planteringar)

Övrigt /speciella frågor:

Drift- och underhållskonsekvenser

Lekplatsen ska kräva rimliga underhållsinsatser.

Ekonomi	Budget t.o.m 2019*	Beslutat 2020	Uppskattad totalkostnad enligt SDF/TK
	SDF:s uppskattade kostnad. <i>Anges i mnkr per år</i>		
	0	0	3

 Stockholms stad	INVESTERINGSÖNSKEMÅL 2021-2023 PARKINVESTERINGAR OCH REINVESTERINGAR PÅ PARKMARK Underlag för PROJEKT - PM
---	---

Gula fält ifylls av SDF.

Stadsdelsförvaltning:	Östermalms sdf
-----------------------	----------------

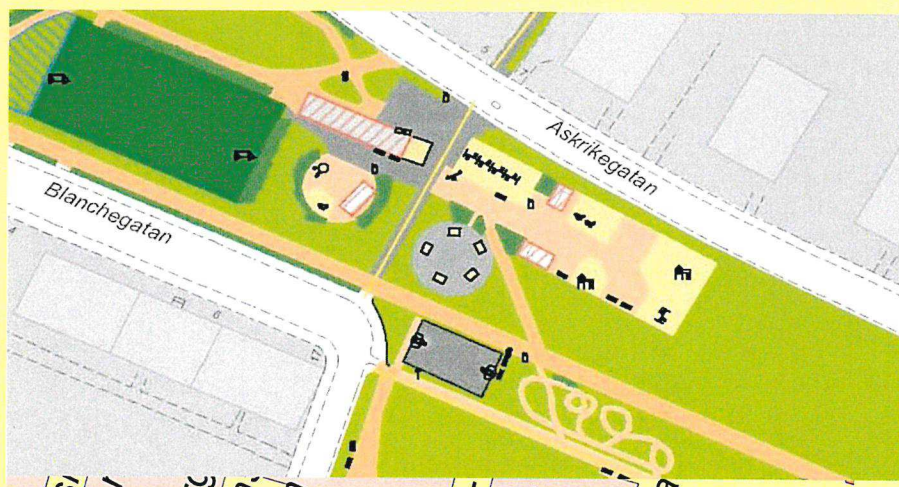
Handläggare SDF:	Namn: Fredrik Ekroth	Tel: 08-508 09 307
------------------	----------------------	--------------------

Prioritering: Detta projekt har följande prioritet:	5
--	---

Endast reinvesteringsåtgärder: Markera med X i rutan. Projektleds av SDF.	
--	--

Projektnamn:	Tessinparkens parklek
Adress:	Askrikegatan

Plats för kartbild visande projektets omfattning och läge

Beskrivning av projektet:

Kort beskrivning (max 200 tecken) av projektet och dess närmaste omgivning. Vänligen tydliggör eventuella reinvesteringsåtgärder.

Att förnya Tessinparkens välbesökta parklek. Att ta ett helhetsgrepp över lekplatsen för att se om den kan planeras på ett effektivare sätt samt se till att lekplatsen får ny eller nyrenoverad utrustning. Slitaget på lekutrustningen är högt och förvaltningen bedömer att det är läge att utföra större åtgärder om ett par år. Förvaltningens förslag är därför att ta fram ett program och göra en projektering för nycklade medel under 2021 och utföra en upprustning med centrala medel under 2022. För åtgärderna 2022 söks 4 mnkr, för 2023 söks 1 mnkr.

Mål och syfte med projektet

Att förnya lekutrustningen i Tessinparkens parklek. Att vid behov rusta värdefull utrustning såsom lekhusen för att förlänga dess livslängd. Att utreda om lekplatsen går att planera på så att platsen utnyttjas bättre.

Reinvesteringsåtgärder

Vänligen markera med X om, och i så fall vilken/vilka, reinvesteringsåtgärder som ingår i projektet.

☒

Parkvägar

☐

Trappor/Murar

☐

Räcken/staket

☐

Plaskdammar

☒

Utrustning (möbler, skärkorgar,
pollare mm.)

☒

Grönt (träd, buskar, planteringar)

Övrigt /speciella frågor:

Drift- och underhållskonsekvenser

Åtgärderna ska bidra till att underlätta drift och underhåll av lekplatsen och på så vis minska dessa kostnader.

Ekonomi	Budget t.o.m 2019*	2019	Uppskattad totalkostnad enligt SDF/TK
SDF:s uppskattade kostnad. <i>Anges i mnkr per år</i>			5

 Stockholms stad	INVESTERINGSÖNSKEMÅL 2021-2023 PARKINVESTERINGAR OCH REINVESTERINGAR PÅ PARKMARK Underlag för PROJEKT - PM
---	---

Gula fält ifylls av SDF.

Stadsdelsförvaltning:	Östermalms sdf
-----------------------	----------------

Handläggare SDF:	Namn: Fredrik Ekroth	Tel: 08-508 09 307
------------------	----------------------	--------------------

Prioritering: Detta projekt har följande prioritet:	6
--	---

Endast reinvesteringsåtgärder: Markera med X i rutan. Projektleds av SDF.	X
--	---

Projektnamn:	Motalaparkens plaskdamm
Adress:	Motalavägen

Plats för kartbild visande projektets omfattning och läge

Beskrivning av projektet:

Kort beskrivning (max 200 tecken) av projektet och dess närmaste omgivning. Vänligen tydliggör eventuella reinvesteringsåtgärder.

En genomgående renovering av Motalaparkens plaskdamm, dess ytskikt och den tillhörande tekniken.

Mål och syfte med projektet

Att rusta plaskdammen så att den klarar kommande decennier av lek.

Reinvesteringsåtgärder

Vänligen markera med X om, och i så fall vilken/vilka, reinvesteringsåtgärder som ingår i projektet.

☐

Parkvägar

☐

Trappor/Murar

☐

Räcken/staket

☒

Plaskdammar

☒

Utrustning (möbler, skärkorgar,
pollare mm.)

☐

Grönt (träd, buskar, planteringar)

Övrigt /speciella frågor:

Drift- och underhållskonsekvenser

Upprustningen ska medföra att drift- underhållsåtgärderna ska vara oförändrade eller minska.

Ekonomi	Budget t.o.m 2019*	Beslutat 2020	Uppskattad totalkostnad enligt SDF/TK
	SDF:s uppskattade kostnad. <i>Anges i mnkr per år</i>		
	0	0	4

Prioritering	Projekt	Budget t.o.m 2017	Beslutat 2018	Uppskattat totalt	Reinvestering (J/N)
1	Humlegården	4	1,5	1-2 mnkr/år	J
2	Ruddammsparken	0	1	3	N
3	Innergårdar i Hjorthagen	0	1	4	J

4	Kaknäs lekplats	0	0	3	N
5	Tessinparkens parklek	0	0	5	N
6	Motalaparkens plaskdamm	0	0	4	J

Beskrivning

Humlegården är Stockholms näst äldsta park och en av de vackraste och mest välbesökta parkerna i staden. Parkens storlek, dess vegetation, gångar och utrustning kräver ständiga åtgärder för att parken ska hållas i gott skick. Reinvesteringsmedlen söks för som stöd till Östermalms ordinarie driftbudget för parker för att ge möjlighet att ge Humlan nödvändigt underhåll. Under 2020-2021 byggs Linnéplanteringen om och i samband med det anpassas även rundeln i parkens mitt för fördröjning av dagvatten. Klimatmedel har sökts som stöd för de åtgärderna. Planen är att utifrån behov söka mellan 1-2 mnkr per år löpande för reinvesteringar.

Ruddammsparken är lugn oas i en utfylld bergsslänt. I parken finns en liten lekplats och i dess närhet ytterligare en liten plats med gungor. Runt parken finns mycket barn bland annat från intilliggande förskolor. Trycket på lekplatserna är därför stort. Projektet syftar till att utöka lekplatsen något och se över de sittplatser som finns i parken. Samtidigt utreds behovet av att förbättra rotmiljön för de träd som växer invid lekplatsen. För 2020 söks 1 mnkr för program och projektering, 3 mnkr söks 2021 för att utföra upprustningen 2021.

I "gamla Hjorthagen" finns tre innergårdar som är planlagda som parkmark; Hubertusplan, Snitselplan och Dubbelbössan. Alla tre gårdarna har kvar sin ursprungliga utformning. Mycket få åtgärder har gjorts på gårdarna under åren förutom normal skötsel. Det gör att alla tre, samtidigt som de har kvar det mesta av sin ursprungliga utformning, också är slitna. Parkmöbler behöver bytas ut, trädbestånden behöver få en översyn. Buskplanteringar behöver förnyas och delvis igenvuxna gångvägar och sitttor behöver rustas och göras synliga igen. På Hubertusplan finns också en lekplats som behöver rustas upp. Belysningen kan också behöva utökas på gårdarna. För 2020 har 1 mnkr beviljats för att rusta Snitselplan, för 2021 kommer 3 mnkr att sökas för åtgärder på Hubertusplan och Dubbelbössan.

Lekplatsen nära Kaknästornet är sliten och behovet av upprustning kommer att vara reellt om ett par år. Här finns goda förutsättningar att skapa en spännande platsanpassad naturlekplats för barn i flera åldrar. Ett program tas fram 2022 och lekplatsen rustas upp 2023 med stöd från nycklade medel.

Att förnya Tessinparkens välbesökta parklek. Att ta ett ta ett helhetsgrepp över lekplatsen för att se om den kan planeras på ett effektivare sätt samt se till att lekplatsen får ny eller nyrenoverad utrustning. Slitaget på lekutrustningen är högt och förvaltningen bedömer att det är läge att utföra större åtgärder om ett par år. Förvaltningens förslag är därför att ta fram ett program och göra en projektering för nycklade medel under 2021 och utföra en upprustning med centrala medel under 2022. För åtgärderna 2022 söks 4 mnkr, för 2023 söks 1 mnkr.

En genomgående renovering av Motalaparkens plaskdamm, dess ytskikt och den tillhörande tekniken.

Norra Djurgårdsstaden

- **PM om behov och önskemål avseende Östermalms stadsdelsnämnds verksamheter**

Syfte

Syftet med denna PM är att beskriva hur Östermalms stadsdelsförvaltning ser på utvecklingen av Norra Djurgårdsstaden samt vilka behov och önskemål som finns för stadsdelsnämndens verksamheter. Stadsdelsförvaltningen ger också synpunkter på funktioner som inte direkt ligger under stadsdelsnämndens ansvarsområde men som berör dess verksamheter.

Denna PM är avsedd som ett underlag för bland andra stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret i planeringen av området samt som ett stöd för stadsdelsförvaltningens interna planering. Stadsdelsförvaltningen uppdaterar denna PM kontinuerligt, eftersom bland annat förändringar i projektet samt samhällsutvecklingen i övrigt kan påverka förvaltningens behov.

Stadsdelsnämndens behov redovisas också i remissvaren avseende detaljplanerna för området och preciseras i exploateringskontorets avtal med byggherrar. Inriktnings- och genomförandebeslut för till exempel förskolor tas löpande upp i stadsdelsnämnden.

Bakgrund

Stockholm växer och Norra Djurgårdsstaden är ett av de stadsutvecklingsområden som planeras för att möta Stockholms ökade behov av bostäder, arbetsplatser, service och infrastruktur. När området är fullt utbyggt bedöms cirka 12 000 nya bostäder och 35 000 nya arbetsplatser finnas där. De 670 första bostäderna började byggas i maj 2011 och de första familjerna flyttade in i oktober 2012.

Norra Djurgårdsstaden utgör ett av Stockholms stads utpekade miljöprofilområden, där innovativa lösningar för en hållbar stadsutveckling ska prövas. De övergripande ekologiska målen är en klimatanpassad och fossilbränslefri stadsdel 2030 där koldioxidutsläppen understiger 1,5 ton per person och år till 2020.

Stadsdelsförvaltningen håller i den fokusgrupp som främst arbetar med de mål som kopplar till social hållbarhet inom ramen för arbetet med hållbarhetsprofilen. En del i detta arbete är att stimulera till deltagande i utvecklingen av Norra Djurgårdsstaden genom en utökad medborgardialog.

Norra Djurgårdsstaden sträcker sig från Hjorthagen i norr, över hamnområdet, till Loudden i söder och består av delområdena Hjorthagen, Värtahamnen samt Frihamnen och Loudden. Utvecklingen sker till stor del på områden som tidigare använts för gasproduktion och andra industriverksamheter. Hamnens verksamhet moderniseras och koncentreras till pirerna och container- och oljehantering flyttas från området. Det frigör landtytor som är betydelsefulla för genomförandet.

Stadsdelsnämndens ansvarsområden

Stadsdelsnämnden ansvarar för att inventera och planera för att tillgodose behovet av förskolor och viss fritidsverksamhet, verksamhetslokaler och bostäder för personer med behov enligt SoL (Socialtjänstlagen) och LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) samt boende för äldre. Planeringen av boende för funktionshindrade samt äldre sker i samråd med socialförvaltningen respektive äldreförvaltningen. Stadsdelsnämnderna ansvarar även för skötsel och utveckling av parker och grönområden samt för att verka för en trygg miljö för boende, besökande och arbetande i stadsdelen.

Enligt *Program för hållbar stadsutveckling - Norra Djurgårdstaden visar vägen mot en hållbar framtid* (antaget av kommunfullmäktige januari 2017), har stadsdelsnämnden också särskilt ansvar för att arbeta med social hållbarhet i Norra Djurgårdsstaden. Detta innebär bland annat att leda arbetet i fokusgruppen *Leva och bo*, som har genomförandeansvar samt uppföljningsansvar för ett antal delmål som finns beskrivna i *Program för hållbar stadsutveckling*. I detta arbete ingår bland annat att genomföra aktiviteter som på olika sätt bidrar till att sprida kunskap och skapa engagemang kring hållbarhetsfrågor.

Park och grönpalnering

En långsiktigt hållbar, trygg och tillgänglig parkmiljö i en tätbebyggd stad ställer höga krav på utformning, funktion och kvalitet. En stabil parkstomme med riklig grönska, blomsterprakt, sittplatser, gångvägar och god belysning skapar förutsättningar för att på ett bra sätt kunna integrera ytor för till exempel lek och spontanidrott.

Norra Djurgårdsstaden har en bra och genomtänkt grönplanering, med många små närparker. Det är viktigt att det finns plats för både grönska och lek i närparkerna. Högt besöksstryck ställer krav på hållbara material och väl disponerade ytor i förhållande till behovet. Tillgången till grönområden säkras genom att skapa bra kopplingar mellan Hjorthagsparken, Gärdet och Nationalstadsparken.

Utbyggnaden av Norra Djurgårdsstaden sker i huvudsak på redan påverkad mark. I ett miljöprofilsområde och med närheten till Nationalstadsparken är det extra viktigt att grönområden och naturområden bevaras i största möjliga mån. Det gäller exempelvis Hjorthagsparken där det är viktigt att utveckla de rekreativa värdena, öka biologisk mångfald samt stärka ekosystemtjänsterna.

Även tillgänglighetsperspektivet är viktigt att ha med i planeringen av parker och lekplatser i Norra Djurgårdstaden. Det kan exempelvis handla om underlag på parkvägar och i lekplatser som möjliggör god framkomlighet för personer med rörelsehinder eller kontrastmarkeringar i parkmiljön så att synsvaga och personer med andra orienteringssvårigheter kan uppfatta nivåskillnader.

I planeringen av Norra Djurgårdsstaden används den så kallade grönytefaktorn som är ett redskap för styrning av hur stor andel av mark och byggnader som ska vara gröna och hur grönskan ska utformas.

Hjorthagen

Hjorthagsdelen av Norra Djurgårdsstaden, som sträcker sig längs Husarviken fram till Ropsten, byggs på delar av gasverksområdet och på mark som använts för småindustri i Storängskroken. Den nya bebyggelsen får täthet och byggnadshöjder som innerstadens. Den höga exploateringen motiveras av närheten till innerstaden och till stora grönområden samt önskan att effektivt utnyttja stadens markreserver. I Hjorthagsdelen av Norra Djurgårdsstaden är stadens ambition att det ska finnas 25 m² friytetillgång per lägenhet. Detta mål uppnås i många etapper men inte alla. Med friyta i detta avseende läggs ytor för allmän parkmark samt övriga gemensamma ytor tillsammans med gårdsmarken.

Hjorthagsparken

Delar av den befintliga Hjorthagsparken rustas upp i samband med exploateringen av Norra Djurgårdsstaden. Lekplatsen i Motalaparken har förnyats och en parklek med tillhörande utemiljö för lek, som även kommer att innehålla öppen förskola och fungera som träffpunkt för föreningar på kvällstid, planeras vara

inflyttningsklar våren 2020. Målet med upprustningen av Hjorthagsparken är att skapa ett attraktivt offentligt parkrum för barn och vuxna samt koppla ihop det gamla och nya Hjorthagen. Ett sammanhängande öppet parkstråk skapas när dalgången öppnas upp, genom att en del av Trollhättevägen tas bort och fyllnadsmassorna schaktas bort.

Stadsbyggnadskontoret har under 2019 startat ett utredningsarbete kring vilka delar av Hjorthagsparken som är möjliga att exploatera. Stadsbyggnadskontoret har fått in många markanvisningsförfrågningar för detta område och ser ny bebyggelse här som ett sätt binda samman den befintliga äldre bebyggelsen i Hjorthagen med den nya bebyggelsen i Norra Djurgårdsstaden. Hjorthagsparken innehåller dock stora naturvärden med habitatnätverk och ett ekbestånd som är ett viktigt ekologiskt spridningssamband för Nationalstadsparken. Stadsdelsförvaltningen har därför framfört att en eventuell exploatering här måste göras med försiktighet för att störa dessa samband så lite som möjligt. Vid en exploatering bör också grönkompensation genomföras för att stärka de gröna värdena i området.

Norra 1, Norra 2 och Västra

Inflytt i den första etappen av Norra Djurgårdsstaden, Norra 1, startade redan 2012 och i området finns Husarviksparken som består av öppna gräsytor som trappar sig ner mot vattnet med sittbara gradängsteg. I anslutning till Husarviksparken finns också kvarterslekplatsen Ekorrparken. Ett grönt stråk längs Jaktgatan kopplar samman torget i Västra tillsammans med Husarviksparken intill Husarviken i Norra Hjorthagen.

Kontorsparken, som ligger i etapp Norra 1 och Norra 2 i anslutning till Kontorsvillan, har kulturhistoriskt värde för gasverksområdet som helhet. I väster har parkens karaktär, med grusade gångar, stora parkträd och fruktträd bevarats och utvecklats, medan den östra delen behåller sin mer naturlika karaktär. I anslutning till en sänka i den nordöstra delen av parken finns en friliggande förskola. Förskolan är uppförd så att taket på byggnaden angränsar till höjden på parken och taket är iordningsställt som parkmark, vilket gör att Kontorsparken sträcker sig ut över förskolans tak. Vegetationen som placeras på taket har valts utifrån perspektivet att förstärka parkens ekologiska värde. I parkmiljön har också en lekplats anlagts. Lekplatsen används som förskolegård dagtid och som allmän lekplats övrig tid. Ytterligare en mindre lekplats har anlagts i Kontorsparkens nedre del, bland annat för att tillgodose behovet av

lek för de två förskolor som ligger i bottenvåningar i Norra 1 som har små gårdar.

Hästhagsparken, norr om Ängsbruksgatan i etapp Västra, bildar en ekologisk spridningskorridor mellan Hjorthagsparken till etapp Norra 1 och Nationalstadsparken. Området är nu finplanerat med gång- och cykelväg, gräsytor, fuktstråk och planteringar.

Strandparken är ett långsträckt grönt parkrum som planeras i mötet mellan den nya bebyggelsen och vattnet längs Husarviken från etapp Norra 1, längs etapperna Norra 2 och Brofästet ända till etapp Kolkajen. Strandområdet iordningställs med svagt sluttande gräsytor som tillsammans med björk och aldungar understryker vikens naturprägel. Kvarteren definieras av en brygga i förlängningen av varje gata som även förstärker kontakten med vattnet. Strandskoningen restaureras där det är nödvändigt. Lekytor samt våtmarker för dagvattenhantering planeras också att iordningställas. Strandparken är nu färdigställd fram till etapp Brofästet.

Brofästet

I etapp Brofästet är nu Båthusparken färdigställd i tre olika delar med funktion av torg, lekplats och park. Parkdelen är planerad närmast vattnet och ses som en utvidgning av Strandparken.

Då etapp Kolkajen har blivit försenad kommer en tillfällig park anläggas i etapp Brofästet, i väntan på att stadsparken i etapp Kolkajen och Gasverket Östra byggs. Den tillfälliga parken byggs i samverkan mellan exploateringskontoret, trafikkontoret och stadsdelsförvaltningen och planeras att innehålla lek, stadsodling och sittplatser.

Kolkajen och Ropsten

I etappen Kolkajen och Gasverket Östra planeras en stadspark, vilket är en långsmal park som ska ligga i stråket mellan bron över Husarviken från Nationalstadsparken till Norra Djurgården och Hjorthagsberget. Den norra delen av parken mot Husarviken planeras få karaktär av en finpark med sittplatser, gräsyta för picknick. I den mellersta delen av parken planeras någon typ av aktivitetsyta för äldre barn.

Långparken planeras fungera som ett aktivitets- och rörelsestråk genom etappen Kolkajen-Ropsten.

Gasklocka 3 och 4

I etappen Gasklocka 3 och 4 kommer en av de befintliga gasklockorna rivas och ge plats för ett bostadshus med cirka 320 lägenheter samt en förskola. Den andra av de två befintliga gasklockorna kommer att bevaras och omvandlas för kulturellt innehåll. På de befintliga parkytorna som omgärdar byggnaderna, men som tidigare inte varit tillgängliga för allmänheten planeras Klockparken. Parkytorna kommer att restaureras och iordningsställas och lektyor kommer att planeras in.

Södra Värtahamnen

Valparaiso

I etappen Valparaiso kommer en upprustning av den befintliga Finlandsparken att genomföras i samband med exploateringen. Parken planeras fungera som en kvarterspark för Valparaiso och andra närliggande områden med plats för både rekreation och aktiviteter. Parken ska innehålla lekområden, en lekplats och en naturlek.

I etappen Valparaiso planeras också aktivitetsparken Plektrummet, främst för lite äldre barn och ungdomar, som ska kopplas ihop med Finlandsparken med en ny passage. Plektrummet planeras som ett mer multifunktionellt stadsrum där dagvattenhantering och aktivitet samexisterar och ska fungera som en mötesplats och nod i området. Platsen är aktivitetsinriktad och ska innehålla rörelselek och möjlighet till spontanidrott.

Södra Värtan

En del av Södra Värtan har försenats, bland annat på grund av arbete med omdisponering av bangårdarna i området. Projektet ser över möjligheten att dela upp Södra Värtans detaljplan i de delar som inte är beroende av bangårdsfrågan för att kunna komma vidare med kontorsbebyggelsen, vattendomar och renovering kaj.

En tät bebyggelse planeras och friytor i form av torg och parker är begränsade vilket ställer krav på att ytorna utformas attraktivt och funktionellt. Gatorna ges en grön karaktär som länkar samman områdets grönska.

I området planeras två större parker, Värtanparken och Saltparken. Saltparken som kommer att ligga i anslutning planeras som en lugn finpark med gräsytor och planteringar. Värtanparken ligger i anslutning till Värtantorget där det finns planer på att anlägga en konstfrusen isbana vintertid. Värtanparkens övre del kommer att innehålla lek för lite yngre barn och en mindre skate- och kickbike

ramp. Här planeras det även för en enklare byggnad som stadsdelsförvaltningen kan hyra och som kan innehålla exempelvis öppen förskola och som kan fungera som en träfflokal för föreningar i området. Den nedre delen av parken, som ansluter till den planerade kollektivtrafikbryggan, får mer karaktären av en finpark med en stor gräsyta.

Ett ingående värde för de två parkerna är att de ska få in grönska som bidrar till olika former av ekosystemtjänster som exempelvis ökad biologisk mångfald genom större artrikedom och vattenrening genom lokalt omhändertagande av dagvatten.

Mer detaljerad Park- och grönplaneringen för Frihamnen och Loudden kompletteras senare.

Förskolor

Stadsdelsförvaltningen räknar med att det, då Norra Djurgårdsstaden är helt utbyggd med cirka 12 000 nya bostäder, behövs cirka 2 520 förskoleplatser med ett förskoletal på 0,21 (21 barn per 100 bostäder). Vilket skulle motsvara omkring 140 avdelningar med cirka 18 barn per avdelning. Det är dock svårt att avgöra vilket det exakta behovet av antalet förskoleplatser kommer att bli. Detta beror dels på det faktiska antalet byggda bostäder inte alltid stämmer med vad som har planerats och att förvaltningen ser till stadsdelsområdet som helhet. Norra Djurgårdsstadens behov och utbud påverkas därför av det befintliga förskolebeståndet inom Östermalms stadsdelsområde.

Vid planeringen av förskola måste även hänsyn tas till att antalet små barn är som högst när bostadsområdet är nybyggt. Detta har varit tydligt i de etapper som redan är inflyttade i Norra Djurgårdsstaden, där en stor andel av barnen som börjar i de nyöppnade förskolorna har varit ettåringar. Behovet av förskoleplatser i de tidiga etapperna kommer troligtvis att minska framåt, vilket det tas hänsyn till vid förskoleplanering för kommande etapperna. För mer detaljerad information se särskilt förskoleplaneringsdokument.

Hjorthagen

Norra 1, Norra 2, Västra, Ängsbotten, Jackproppen, Gasverksområdet samt Gasklocka 3 och 4

Den första etappen Norra 1 är idag helt färdigbyggd. Inflytt startade 2012 och här finns idag 670 lägenheter och tre kommunala förskolor med sammanlagt 9 avdelningar. Etappen består av en fjärdedel parkmark.

Inflytt i etapp Västra startade 2014 och etappen är idag helt färdigbyggd. Etappen innehåller 1 257 lägenheter och tre kommunala förskolor med sammanlagt 12 avdelningar.

Inflytt i etapp Norra 2 startade i februari 2016 och etappen är idag färdigbyggd. Norra 2 innehåller 598 bostäder och en friliggande förskola med fyra avdelningar som drivs i privat regi.

Detaljplanen för Ängsbotten upphävdes av Länsstyrelsen i januari 2016 med anledning av bullersituationen för ny bostadsbebyggelse vilket skulle kunna leda till krav på begränsningar på Västra bangården. Detaljplanearbete planeras att upptas våren 2020. I detaljplan Ängsbotten planeras 527 bostäder, varav 290 studentbostäder, med planerad inflytt 2022. Då förvaltningen inte anser att etappen är lämplig för en förskola, på grund av buller från Norra länken samt Värtans västra bangård, planeras ingen förskola här. Behovet av förskoleplatser för denna etapp tillgodoses istället i Jackproppen, där 57 nya bostäder och en kommunal förskola med fyra avdelningar planeras öppna 2022.

Hjorthagens två stora gasklockor i plåt, gasklocka 3 och 4, byggs om till cirka 360 bostäder och inflytt planeras ske 2023.

Förskolebehovet av det nya tillskottet på bostäder kommer att täckas av en förskola i privat eller kommunal regi med fyra avdelningar i samma byggnad.

I Gasverksområdet omvandlas en stängd industrimiljö till en centrummiljö med service och kultur samt en liten andel bostäder, cirka 157 lägenheter. Här öppnade en f-9 skola med plats för 900 elever med tillhörande idrottshall hösten 2019. Här byggs även en ny kommunal förskola med fem avdelningar (fyra avdelningar + en utegrupp) som planeras öppna januari 2021.

Brofästet, Kolkajen och Ropsten

Ettap Brofästet planeras 595 lägenheter och två friliggande förskolor i privat regi med sammanlagt nio avdelningar, inflytt pågår 2019-2020. I detaljplanen Kolkajen, inklusive Tjarkajen, planeras det för 1 492 bostäder och två förskolor. Planerad inflytt 2026.

Innan planarbetet i Ropsten kan gå vidare behöver riksintresseprecisering ske av Östlig förbindelse. I etapp Ropsten planeras det för 658 nya bostäder men ingen förskola, planerad inflyttning mellan 2023-2024.

Elektriciteten

För kvarteret Elektriciteten pågår förhandling med tomträttshavaren Ellevio AB om komprimering av ställverket, som baserar sig på tidigare överenskommelser om framtida markanvändning. Komprimering innebär att det befintliga ställverket avvecklas och ersätts av ett nytt modernt och driftsäkert gasisolerat ställverk som tar mindre plats. Det möjliggör bostadsbebyggelse med cirka 200 lägenheter eller annan bebyggelse med tidigast byggstart 2025. Ingen förskola är planerad i denna etapp.

Hjorthagskransen

Till följd av en eventuell förtätning i Hjorthagskransen med cirka 200 nya bostäder och tillskott på bostäder i etapp Elektriciteten med cirka 200 nya bostäder samt för att till viss del möta behov av förskola för etapp Ropsten, har stadsdelsförvaltningen angett ett behov av ytterligare 11 avdelningar förskola i den äldre delen av Hjorthagen, utöver den befintliga Hjorthagens förskola med fyra avdelningar som finns idag.

Etapp	Planerad inflytt	Antal bostäder	Antal förskoleavdelningar
Norra 1	2012	670	9
Västra	2014-2017	1 257	12
Norra 2	2016-2018	598	4
Ängsbotten	2022	527	0
Jackproppen	2022	57	4
Gasverket	2018-2022	157	5
Gasklocka 3 o 4	Oklart	360	4
Brofästet	2019	595	9
Infill Hjorthagskransen	Oklart	200	11
Kolkajen	2026	1 492	8
Ropsten	2024-2028	658	0
Elektriciteten	2027	200	0
Totalt		6 771	63

Värtahamnen

Värtahamnen består av tre delar, ombyggnation av Värtapiren samt Valparaiso samt Södra Värtan. I etapp Valparaiso planeras innehålla kontor, kommersiella lokaler, infrastruktur och bostäder men ingen förskola på grund av områdets närhet till hamnverksamheten.

I detaljplan Södra Värtan planeras sammanlagt 1 900 bostäder, med en byggstart tidigast 2021. I området finns 26 förskoleavdelningar planerade.

Förskoleplanering i Frihamnen och Loudden kompletteras senare. Frihamnen och Loudden planeras vara färdigbyggt 2030 och kommer då innehålla cirka 5 700 bostäder.

Förskolegårdar och utevistelse

Förskolorna behöver ha tillgång till egen gård som behöver ligga i direkt anslutning till förskolan. Gården ska med fördel placeras inom fastigheten. Generellt för förskolegårdar gäller att det är angeläget att barnen får tillgång till en ändamålsanpassad och tillräckligt stor gård samt att förskolan placeras där ljud-, ljus- och luftförhållandena är så goda som möjligt. Enligt Boverket ger en bra gård många positiva effekter på barns hälsa, välbefinnande och utveckling. Gården behöver vara tillräckligt stor för att erbjuda flexibilitet och för att vara så fantasieggande att barnen kan få utlopp för sin kreativitet och öva sin motorik. Ett önskat läge är att samtliga förskolor i Norra Djurgårdsstaden har tillgång till en egen gård med goda lekvärden, och förvaltningen arbetar med detta i samtliga projekt.

Hjorthagen

Förskolorna i Hjorthagsdelen av Norra Djurgårdsstaden har nära till Nationalstadsparken samt den befintliga Hjorthagsparken vilket ger ett komplement till befintliga förskolegårdar. I Hjorthagen finns det idag fyra nya lekplatser färdigställda och ytterligare sju stycken planeras.

Södra Värtahamnen

Södra Värtahamnen planeras med en högre exploateringsgrad än Hjorthagen och de förskolor som planeras där kommer inte ha samma närhet till Nationalstadsparken och Hjorthagsparken som förskolorna i Hjorthagen. I detta område ser förvaltningen ett stort behov av att skapa gröna offentliga platser med inslag av lek. Förvaltningen ser även ett behov av att skapa trygga och trafiksäkra kopplingar till Gärdet och de möjligheter för lek- och naturupplevelser som det kan erbjuda förskolorna i området.

Kultur och öppen verksamhet för barn och ungdomar

Hjorthagen

I den befintliga Hjorthagsparken kommer en parklek med tillhörande utemiljö för lek, som även kommer att innehålla öppen

förskola och fungera som träffpunkt för föreningar på kvällstid, vara färdig våren 2020. En parklek är en öppen bemannad verksamhet för barn- och ungdomar där aktiviteterna kan variera, till exempel kan öppen förskola hållas där under vissa tider.

Planering av kultur och öppen verksamhet för barn och ungdomar i Värtahamnen, Frihamnen och Loudden kompletteras senare.

Bostäder med särskild service

Stadsdelsnämnderna har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att öka utbyggnadstakten av bostäder med särskild service för personer som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), och att säkerställa att detta klaras i samverkan med bland annat bostadsbolagen. Bostad med särskild service omfattas, sedan sommaren 2009, av valfrihetssystemet och det har visat sig att bostad i innerstaden ofta efterfrågas av brukarna och deras anhöriga/juridiska ställföreträdare. I stadens budget för 2018 står att berörda nämnder i samband med större bostadsexploateringsprojekt ska pröva om projekten kan innehålla en andel om minst 5 procent lägenheter för särskilt boende (inklusive vård- och omsorgsboende), med prioriterad inriktning på boenden för personer med funktionsnedsättningar.

Boendetyper

Att bo i en fullvärdig bostad är en viktig förutsättning för att kunna leva ett självständigt liv. Därför måste lägenheterna uppfylla Boverkets byggregler, vilket innebär rum med inredning och utrustning för personlig hygien, rum eller avskiljbar del av rum för samvaro, sömn och vila, rum eller del av rum för matlagning.

Ju bättre alla lägenheter utformas från början, dvs. att de även kan fungera vid rörelsehinder, synskador etcetera, desto mindre blir behovet av vardagsstöd från andra till exempel i form av hemtjänst. Detta innebär att man även om man får en funktionsnedsättning, i större utsträckning kan bo kvar hemma och inte behöver flytta till annan boendeform.

Gruppboend är ett boendalternativ för personer som har ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att kontinuerlig närvaro av personal är nödvändig. En gruppboend omfattar cirka 5-6 lägenheter där varje lägenhet ska vara cirka 40 m². Utöver detta måste det i gruppboenden finnas förbindelse till gemensamt kök och matrum, samvarorum, tvättstuga och förråd samt personalutrymmen som kontor, jourrum och omklädningsrum samt dusch och toalett.

Med *serviceboende* menas vanligen ett antal lägenheter som har tillgång till personal, gemensamhetslokal, eventuell matdistribution etcetera. Lägenheterna är i regel anpassade efter den enskildes behov och kan ligga samlade i samma hus eller spridda mellan olika fastigheter i nära anslutning till gemensamhetslokalen.

Ett *stödboende* är en mellanform mellan ett helt självständigt boende och ett boende i gruppboende. I nära anslutning till stödboendet ska det finnas tillgång till gemensamhetslokal för hyresgästerna samt personalutrymmen i form av kontor, personalrum, omklädningsrum, dusch och toalett. Lägenheterna i ett stödboende bör ligga samlade.

Det är viktigt att i planeringen beakta att en bostad med särskild service inte bör placeras i nära anslutning till annan sådan bostad eller andra bostäder som inte är ordinära, till exempel korttidshem eller särskilda boendeformer för äldre. Detta för att undvika en institutionell prägel. Dock bör de olika gruppboendena färdigställas ungefär samtidigt för att uppnå största möjliga samordningsvinst.

I Norra Djurgårdsstaden ser man idag ser förvaltningen främst ett behov av gruppboendestäder, nedan följer en beskrivning av befintliga och planerade bostäder för personer med funktionsnedsättning i respektive etapp.

Hjorthagen

Västra, Norra 1 och Norra 2

I etapp Norra 1 finns inga bostäder för personer med funktionsnedsättning. I etapp Västra finns idag ett gruppboende med plats för sex boende i kvarteret Töfssingdalen och en gruppboende med plats för sex boende i kvarteret Tyresta.

I etappen Norra 2 finns det en gruppboende med plats för sex boende i kvarteret Hornslandet.

Brofästet och Kolkajen

I etappen Brofästet finns inga bostäder med service planerade. I etappen Kolkajen planeras det för två gruppboendestäder med plats för sammanlagt 12 boende.

Stadsdelsförvaltningen har även angett ett behov av en gruppboende eller stödboende med plats för sex boende i etappen Ängsbotten, men detta är än så länge endast i planeringsstadiet.

Södra Värtan

I Södra Värtan finns en gruppboende med plats för sex boende planerad, beräknad inflytt i denna är 2024.

Planeringen av bostäder med särskild service i Frihamnen och Loudden kompletteras senare.

Äldreomsorg

Stadsdelsförvaltningen deltar i planeringen av boende för äldre och bevakar markanvisningar för framtida behov av vård- och omsorgsboende inom regionen. Det är nödvändigt att de nya boendena är byggda för flexibel användning, så att de kan fungera som antingen äldre-, trygghets- eller seniorboende och därmed kunna anpassas till aktuella behov. Det är angeläget att alla lägenheter i bostadsområdet från början utformas så att de även kan fungera för personer med till exempel rörelsehinder eller synskador. På så sätt kan även äldre i större utsträckning bo kvar hemma och inte behöva flytta till annan boendeform.

Stadsdelsnämnderna i region innerstaden, Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm, tar årligen fram en gemensam äldreboendeplan för vård- och omsorgsboende, servicehus och trygghetsboende med aktivitetscentra utifrån SWECO:s reviderade framskrivning av äldreomsorgsbehovet. En region kan inte tillgodose alla de olika behov och önskemål om äldreboende som efterfrågas inom det egna geografiska området. En samordning behöver därför göras på stadsövergripande nivå.

Vård- och omsorgsboende i Norra Djurgårdsstaden

Dianagårdens vård- och omsorgsboende i Hjorthagen kommer att omstruktureras till ett seniorboende med aktivitetscenter och arbetet kommer att starta 2021.

I Boendeplan 2018 med utblick mot 2040 har äldreförvaltningen tillsammans med stadsdelsförvaltningarna, stadsledningskontoret och Micasa analyserat behovet av nödvändiga åtgärder för att möta den kommande efterfrågan av platser på vård- och omsorgsboende i Stockholms stad. Med föreliggande planering konstateras det i rapporten att region innerstaden har ett ökat behov (cirka 36 procent) av platser på vård- och omsorgsboenden fram till år 2040. I region innerstaden förslås nyproduktion av fem vård- och omsorgsboenden à 90 platser för att möta detta behov. Två av dessa föreslås inom Östermalms stadsdelsområde, ett behöver vara inflyttningsbart 2026 och ett 2030, och Norra Djurgårdsstaden skulle kunna vara en lämplig plats för dessa boenden.

Stadsdelsförvaltningen har angett etapp Ängsbotten som lämplig placering för boendet som ska vara klart 2026 och etapp Loudden lämplig för boendet som ska stå klart 2030.

Inom Östermalms stadsdelsområde finns det idag även fyra öppna träffpunkter för äldre. Stadsdelen driver två biståndsbedömda dagverksamheter för äldre och det finns även en privat aktör som bedriver dagverksamhet inom stadsdelsområdet. Bedömningen är att behovet av dagverksamhet är tillgodosett.

Trafik och kommunikationer

För att transportera fler människor och mer gods i en växande och hållbar stad behövs en övergång till mer kapacitetsstarka och resurseffektiva transportmedel. I Norra Djurgårdsstaden planeras det för en tät och tillgänglig stad som ger underlag för långsiktigt hållbara transportsätt. I området tillämpas en tydlig trafikhierarki, som i enlighet med stadens framkomlighetsstrategi prioriterar gång och cykel, följt av kollektivtrafik och i sista hand bilar. I Norra Djurgårdsstaden, som byggs ut i snabb takt, är det viktigt att utbyggnaden av kollektivtrafiken byggs ut i samma takt. Detta är viktigt inte minst på grund av att Norra Djurgårdsstaden är ett utpekad miljöprofilsområde där en stor del av invånarna förväntas klara sig utan egen bil genom att i större utsträckning använda sig av kollektivtrafik samt gång och cykel.

Ur ett barnperspektiv är sammanhängande och trygga gångstråk (och cykelstråk) en viktig förutsättning för barns och ungas rörelsefrihet. Detta gäller även för äldre och personer med funktionsnedsättning. Genom att behålla, förstärka och skapa sammanhängande gångstråk mellan områden, funktioner och bebyggelse stärks möjligheterna att på egen hand ta sig till skola eller arbete, vänner och fritidsaktiviteter. Trygga och säkra vägar för skolbarn behöver planeras in för förskole- och skolbarn både inom och i anslutning till planområdet.

Kontaktpersoner Östermalms stadsdelsförvaltning

Christina Klang, stadsdelsdirektör, 08-508 100 15

Jens Vesterlund, avdelningschef förskola och parklek, 08-50810784

Therese Rosén, avdelningschef parkmiljö, 08-508 09 304

Jan Rönnberg, avdelningschef socialtjänst, 08-508 10 375

Marianne Wikander, avdelningschef äldreomsorg, 08-50810700

Kerstin Engström, lokalintendent, 08-508 10 031

Sofia Regnell, samhällsplanerare, 08-508 09 021

Redovisning av ärenden som stadsdelsnämndens pensionärsråd samt råd för funktionhindersfrågor tagit del av inför nämndsammanträde 23 april 2020

Östermalms stadsdelsnämnds pensionärsråds sammanträde 23 mars har ställts in med anledning av Folkhälsomyndighetens rekommendationer för att minska smittspridning av coronaviruset och covid -19.

Rådets medlemmar har istället fått aktuella handlingar skickade till sig och inkommit med synpunkter via e-post till rådets sekreterare. Rådets synpunkter redovisas i respektive ärende samt i sammanställningen nedan:

Ärenden pensionärsrådet tagit del av inför nämndsammanträdet 23 april med redovisade synpunkter

Underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023, äldreomsorgens delar

Rådet har tagit del av ärendet och framför synpunkt att det är positivt att stadsdelen ska satsa på att äldre blir mer datavana genom att upprätta ett Digicenter för seniorer. Rådet välkomnar också att det nu finns en planering för seniorboende på före detta Dianagården.

Östermalms stadsdelsnämnds råd för funktionhindersfrågor har ställt in sitt sammanträde 26 mars med anledning av Folkhälsomyndighetens rekommendationer för att minska smittspridning av coronaviruset och covid -19.

Rådets medlemmar har istället fått aktuella handlingar skickade till sig och inkommit med synpunkter via e-post eller via telefon till rådets sekreterare. Rådets synpunkter redovisas i tjänsteutlåtande för respektive ärende samt i sammanställningen nedan:

Ärenden som nämndens råd för funktionhindersfrågor har tagit del av inför nämndsammanträdet 23 april med redovisade synpunkter

Underlag för budget 2021 med inriktning 2022 och 2023

Rådet har tagit del av ärendet och återkopplar i samband med nästkommande möte alternativt sammanställning.

Signerat av

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
Andréa Marieanna Arlene, Ström	2020-04-23
RUDOLF, SJÖSTRAND	2020-04-23